

ధర్మము

విచారణ

నీతి ధర్మం

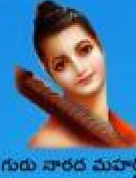

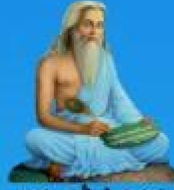
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

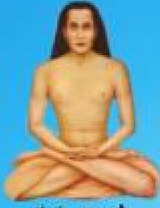

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

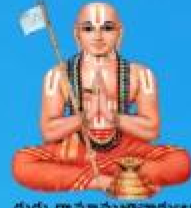
శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

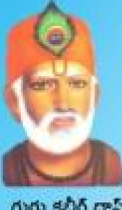

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

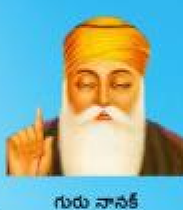

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

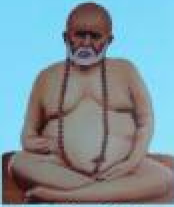

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

"నేను" గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంద వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2020050018490

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన ప్రచారార్థం **ఉచితంగా eBook** రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ గ్రంధముపై వ్యాపార,ముద్రణ హక్కులు రచయిత,పబ్లిషర్స్ కి గలవు, కనుక వారిని సంప్రదించగలరని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: In ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers
Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre
Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

నీతిధర్మము

మహాత్మాగాంధి

భమిడిపాటి సూర్యనారాయణశాస్త్రి

పరివర్తింపబడినది.

ప్రకాశకులు :

ఆంధ్రపరిషత్తు, బెజవాడ.

బెజవాడ ఆంధ్రగ్రంథాలయప్రెస్ (లిమిటెడ్) యందు.
క. కోదండరామయ్యచే ముద్రింపబడియె.

1922.

 [వెల రు ౦-౪-౦.

విషయసూచిక

మోహనదాసు కరంచందు గాంధిగారి చరిత్ర

జి. హెచ్. హోరాముగారి ప్రశంస.

నేడు ప్రపంచమున సర్వోత్కృష్టమానవుఁ డెవఁడను నామోదదాయకప్రశ్నమునుగూర్చి నేటియుదయము మీకడ బ్రసంగింపఁబోవుచున్నాఁడను. ఈప్రశ్నమున కుత్తరము నరయుటకు మహాయుద్ధము జరిగినకాలమునకు మన మనస్సుల స్వభావజన్యముగ బోనిచ్చి ఆ ఘోరరణమున నపారబాధ్యతాశక్తుల న్యాసమునఁదిన మహనీయుల నామపట్టికపైఁ బ్రసరింపఁజేతుమని నే నూహించుచున్నాఁడను. 1919 సం॥రము ప్రారంభమాసములలో ప్యారిసునగరమున యుద్ధనాయకుల మహాసమావేశమునుగూర్చి మనమూహింతుము. రెండు సంవత్సరములక్రిందట నీకాలమున ప్రపంచకమంతలోను సర్వోత్కృష్ట మహాపురుషుఁడెవఁడయిన నెచటనేని యుండునెడల నీ మిత్రసామ్రాజ్యములయందలి రాజకార్యధురంధరులగు ప్రధానపురుషుల సభాసమావేశముననే యుండెనని మన మెల్లర మేకగ్రీవముగ నంగీకరించి యుండువారము. ప్రపంచకనాగరికత కుపద్రవకారియని భీతికలిగించిన యుపద్రవమువలన పరిశోధింపఁబడినట్టియు నా మహాపద్రవమునుండి మిగుల నాకస్మికమును సంపూర్ణమునగు జయమును పొందినట్టియు మహనీయులు వీరలె. శాంతి ప్రజోపకారిగ నెట్లుచేయునగు

నవగా యుద్ధానంతరలబ్ధవిజయము మానవశ్రేయోవృద్ధిదా యకముగ జేయుటెట్లను మహాసమస్యను వారు పరిశోధింపఁ బడుచున్నారు. పరిశోధకులలో కఠినతమమగు నీపరిశోధనము నకే వివిధదేశనాయకు లసమర్థులని విదితమయ్యెను. వార్సేల్సు నగరమున జరిగినదానిని గమనించిగాని అందు ముఖ్యముగ నాయొడంబడిక సంతకములయినదిమొదలు జరుగుచున్నదానిని బట్టిగాని యీశాంతి యనెడు మహాకల్లోలమునకు కారకు లయిన వారిలో నెవ్వరుగాని యథార్థముగ ఘనతకు స్థిరముగ గాని ముఖ్యముగగాని యర్హులుకలరని యెవ్వరు దెలుప గలరు? రెండు సంవత్సరములకు ముందీశాంతి పరిషత్సమా వేశము నలంకరించినవారిలో నొక్కఁడె కీర్తికి విశేషభంగము లేనివాడును, ఘనపహార్యయశస్సంపూర్ణుఁడు నని నాయభి ప్రాయము. ఆయన దక్షిణాఫ్రికా ప్రధానమంత్రియగు స్మట్సు సేనాని. ఈమహనీయునిగూర్చి వాల్టరులిపమన్‌గారిట్లు వర్ణించియున్నారు. వార్సేల్సునగరమున నద్దాలమేడలో (Hotel of Mirrors) నొడంబడికపయిని సంతకములు చేసిన వారిలో నితడుమాత్రమె యుద్ధమున నిజప్రతిబింబదర్శనమా త్రమున దృష్టిఁజెందక మానవజాతినంతను గమనించెను. స్మట్సు సేనానియొక్క పరిషత్సమావేశమునందలి ఘనతను దెలియఁగోరుదు రేని యీక్రింది మూడుపత్రములను బఠిం పుడు.

అందొకటి యతఁడు బహిరంగముగ బ్రకటించిన యొ డంబడికకు కారణ నిరూపణము; రెండవది లండనునుండి జోహా

న్నాబర్గునకు బ్రయాణసంసిద్ధుఁడగుతఱి బ్రకటించిన ఐరోపా ప్రజలను వీడుకోలు; మూఁడవది గతమార్చి నాల్గవ తేదీని విల్సను ప్రజానాయకుఁడు తనపదవిని విడచిపోవు సందర్భమున నాయనకు స్తుతిపాఠాభివందనము. స్మట్సుసేనాని మిగుల శక్తియుక్తులతోడను చెక్కుచెదరని యాదర్శకావేశముతోడను రణక్రీడ సలిపెను. యుద్ధరంగమున జయశీలుఁడగుతఱి శత్రువుల క్షమించుచు రక్తసిక్తదేహులగు పరసైనికుల గాయముల మాన్పయత్నించెను. సభాభవనమున తన మాటచెల్లని నాఁడు తనయోటమి తన భావములయందలి శుద్ధత లేకుండుట కతముననే యని యంగీకరించి తాను నివారింపజాలని నష్టమునకు పరిహారము గావింపయత్నించెను. స్మట్సుసేనాని మహాఘనుఁడు. గత మహాసంగ్రామమున హతశేషులలోఁ నిప్పటికిని మిగిలియున్న 'యేకైక మహావీరుఁడాతఁడె. కొంచెముకాలము విజయశోగానములచే లోకరంజనము గావించిన యితరనాయకుల నెల్లర లోకులు విస్మరించియేయుండిరి. విస్మరించుచున్నారు. మఱల నెన్నఁడును వారు లోకగౌరవ పాత్రులగుదురని తోఁచదు. గిల్బోవా పర్వతముకడ జరిగిన యుద్ధానంతరమున, "బలవంతు లెట్లు రణనిహతులయిరి? యుద్ధాయుధము లెట్లు నశించినవి? యని దావీదు పలికియుండినటుల మనమును చెప్పవలసియున్నది. మహాసంగ్రామమును తుపానునుండియును, దానికతమున నధికారౌన్నత్యస్థితిని పొందిన యోధులనుండియును విరమింతును. నేఁడు ప్రపంచమునందు జీవించియుండిన జనులలో ఘనతముఁడని నామనము నాకర్షించిన పురుషవరుని

కౌరకన్యత్రి యరసిచూచెదను. ఈయుత్తమస్థానాలంకారార్హులును, భిన్నోత్పత్తిశీలసంపన్నులునగు మువ్వురు మూర్తులు నాకు తక్షణమె స్ఫురించుచున్నారు.

జీన్‌క్రిస్టఫీ యను చిరకాలస్థాయియగు నవలకు గ్రంథకర్తయు, ఫ్రాన్సుదేశీయుఁడును నగు రోమెయిను రోలండు నేఁబేర్కొనువారిలో ప్రథముఁడు. ఈమహనీయుఁడు మహాసంగ్రామకాలమున శాంతిబోధకతమున స్వదేశబహిష్కారశిక్ష విధింపఁబడెను. యుద్ధానంతరము ప్రస్తుత సంధిసమయమున నీతఁడన్యోన్య జాతీయ మిత్రతాబోధకులలో నగ్రగణ్యుఁడు. కార్యనిర్వహణధురంధరతకంటె నున్నతాదర్శమూలమున నీ రోలండు మహనీయుఁడుగ నున్నాఁడు. లియోటాల్‌స్టాయి యను నతని శీలము చెల్లుబడియు నతనియందు సంక్రమించి యుండెనని యేననిశము దలంచుచుందును. దీనినిబట్టియె యీ రోలండుయందు నాకుగల గౌరవము వ్యక్తముకాగలదు. లియాటాల్‌స్టాయికిగల పౌరుషగౌరవము లింకొకనికి సంక్రమింపనేరవు. పందొమ్మిదవ శతాబ్దమునకంతకును నాతఁడొక్కరుఁడే నీతిమార్గదర్శకుఁడై ప్రకాశించియుండెను. టాల్‌స్టాయి వలెనే యీతఁడును మిగుల తీక్ష్ణమగు మనోబలముతోఁగూడ సౌమ్యమును యాత్మశక్తియును కలిగియుండెను. టాల్‌స్టాయివలెనే నితఁడును నైతికాధ్యాత్మికయుక్త మహోన్నతభావప్రపంచముననే సర్వకాల సర్వావస్థలయందును వర్తించుచుండువాఁడు. ఆప్రపంచమున ప్రేమయే మానవజీవితోత్కృష్ట ధర్మము. మరియు నన్యోన్యమైత్రియే ధర్మాచరణము.

యుద్ధమునకు పూర్వము యీమహాపద్రవము రాగలదని గ్రహించి యది రాకుండ తమయావచ్ఛక్తిని వినియోగించిన యల్పసంఖ్యగల మహనీయులలో నితఁడొకఁడు. ఖండమునందలి కవిగాయక శిల్పకళాప్రవీణులకెల్ల దన యాశయమును దెలియబరచెను. యౌవనోత్సాహపూరితులగు వారెల్లరు శిష్యులు గురువుకడమూగిన ట్లాయన నాశ్రయించిరి. ఉన్నతాదర్శగర్భితములగు పాపవాతావరణముల సమకాలికములగు జాతీయాన్యోన్య యీర్ష్యాద్వేషములు నశించునని యాతఁడుద్దేశించియుండెనో యామార్గముల వారి నడిపింపయత్నించెను. జీన్‌క్రిస్టఫీయను నవలను కేవలకావ్యరచనాసక్తిచే [illegible] దేశముల యన్యోన్యజ్ఞానాభివృద్ధిగాంచియా రెండుదేశముల పరస్పరసంబంధమును వ్యక్తపంచుటకే వ్రాసెను. యుద్ధప్రారంభము కాగానే వాడు సాధారణముగ యుద్ధములలో మొదట నశించునట్టి యాధ్యాత్మికభావముల సంరక్షించుట తన విధ్యుక్తధర్మమని భావించెను. యుద్ధము మానవహృదయమును పరిశుద్ధముగావించుననికాని లేక శాశ్వతముగ వానినీతిమార్గప్రవర్తులుగ జేయుననికాని యాసపడి యాతఁడు మోసపోలేదు. తక్కిన యుద్ధములవలె నిదికూడ క్రూరమయి ఘోరమయి మానవజీవితమున యోగ్యమై పరిశుద్ధములగు సర్వమును ధ్వంసముచేయునని యాతఁడెఱుఁగును. కావుననే మానవసేవగావింపఁ బద్ధకంకణుఁడయి యాధ్యాత్మికతేజమును నశింపకుండ కాపాడి యుద్ధానంతరమున మానవజాతిని సర్వస్వము గోల్పోయినవానిరీతి గాఢాంధకారమున సంచరిం

ఖండ కాపాడెను. ఈ ఘోరమహాసంగ్రామానంతరము నేడు రోలండు తిరుగ జాతీయభ్రాతృభావమును నెలకొలుపుచున్నాడు. జనులందరు తమ యస్త్రశస్త్రములవిడిచి విదేశసహాన విషదూరములుగ తమ హృదయముల గావించుకొనుచు, యుద్ధములుగాని యుద్ధవార్తలుగాని వినఁబడకుండునట్టి భగవత్సామ్రాజ్యము నీలోకమున నెలకొల్పుటయే యామహనీయుని మహాదాశయము.

ప్రకృత మైరోపాఖండమున నాగరికత యేమాత్రమయిన నిలచి యుండెనేని ప్రస్తుతమగమ్య గోచరముగ నుండు గాఢాంధకారబంధురలోకమున నొకింతయేని నైజ తేజవ్యాప్తి కలిగియుండెనేని, ప్రకృత ప్రపంచభవిష్యద్వృద్ధి సూచకములగు మనోరథము లెన్నఁటికయిన సఫలత గాంచుననెడి యాశ యొకింతయేని నిలచెనేని, యా యశము పోకే క్లెమెంకోలకీను, లాయడ్ జార్జి వుడ్రోవిల్సనులకును, యీ పాడు యుద్ధమును శ్రేయోదాయకముగ జేయ వ్యర్థప్రయత్నములం గావించిన మరియేరికిని జెందక రోమెయిను రోలండునకే జెందునని నావిశ్వాసము. రోలండు తనయాదర్శములయెడ దృఢవ్రతుఁడుగ నుండెను. వానిని నిర్దుష్టమగు ధైర్యముతో నిత్యాచరణమున నుంచువాఁడు. ఈ యాదర్శకములవలన నతఁడు గావించిన సత్కార్యము లాతని నధ్యాత్మక జ్ఞానులలో నగ్రగణ్యుఁడను కీర్తికలిగెను. అతఁడేవిషయమునసయిన కొరవడి యుండునెడల నాకొరత లౌకికవ్యవహార సంచయమున మాత్రమే.

అతఁ డావిషయమున దప్పక కొరత జెందెనని నా తలంపు. ఈ విషయమున నితఁడు సమర్థుఁడుకాడు. కాని యుతఁడందు బ్రవేశించియే యుండలేదు. ఏలనన రోలండు కవియు జ్ఞానియును మిగుల నభిమానియును సుకుమారుడునుగ నుండెను. కాన నతఁడు జనసామాన్యముతో పాటు వర్తించు ననుట దురూహ్యము. ఆయన విప్లవనాయకుఁడుగాని ప్రపంచకౌన్నత్య సంపాద్యమునకై మహాజనసంఘనాయకుఁడుగగాని, నవీనసాంఘిక రాజకీయసంస్థల నిర్మాతగగాని యాయన యెన్నఁడునుండలేదు. రోలండు, టోలిస్టోయివలె బుద్ధిపూర్వకముగ గాక స్వభావజన్యముగనే యుద్ధవిముఖుఁడుగ నుండవలెను. కాని రణరంగమున రక్తసిక్తఘోరదర్శనుడుగ నుండజాలఁడు. ఏలనన రోలం డాదర్శకావేశితుఁడుగాని క్రియానిపుణుఁడు గాడు. భూమికి బహుదూరమున నూర్ధ్వమున నతితేజోవంతముగ వెలుగు నక్షత్రమువలె మార్గదర్శకుఁడుగను నారాధనార్హుఁడుగను నతఁడు నాకు గోచరించును. ఇతరులు నిస్తేజములును ధూమావృతములునయి మానవాభివృద్ధిమార్గము నతిభయావహముగ గనబరచు దివిటీలను బోలియుందురు.

లోకాతీతలౌకికులనుగల వత్యయమును దెలుపు సందర్భము నింతటితో విరమించి నేటియుదయమున నే దెలుపఁ బూనిన రెండవ మహాపురుషునిగూర్చి ముచ్చటింతును. సోవియట్టు ప్రజాప్రభుత్వప్రధానుఁడును, ప్రపంచమున నిప్పటియున్న యితరు డెవ్వనికంటె నధికముగు యాత్మశక్తి

యుక్తుడును, రష్యాదేశీయుఁడు నగు నికోలైలెనిన్ మహ
మహునిగూర్చి నే జెప్పఁబూనితిని. ఆకాలపు ఘనులలో
నీయనపదవి నెన్నుటంగో తనప్రజలలో నాతఁడొనర్చిన కార్య
మ్ములను గూర్చిన దురభిప్రాయము లేవయిన గలిగినయెడల
వానిని మనము నిర్లక్ష్యముచేయుట యగత్యముగనున్నది.
ఆయన పథకములు యోగ్యములనియు, నాతని రాజకీయాలో
చన లుపద్రవకరములనియు, నాయనకార్యజాలము నాగరి
కతా విధ్వంస హేతుకమనుట మనమనుకొనవచ్చును. కాని
యాయభిప్రాయము లాయన శక్తియుక్తుల నించుకేని బాధిం
పఁగూడదు. బాధింపఁజాలవు. ఇందుకు దృష్టాంతరముగ
నెపోలియన్ బోనపార్టినిగూర్చి లోకమున స్థిరయశస్సాంద్రు
డనియు, మానవచరిత్రమున మిగుల దుఃఖభాజనములగు
కార్యజాలము నాతఁడు గావించియుండెననియు ననేకులు వర్ణిం
చియున్నారు. ఆతని పౌరుషోన్నతిని గూర్చి హెచ్. జీ. వేల్సు
గారి సంక్షిప్త ప్రపంచకచరిత్రమునదక్క మరి యెవరును
నిషేధించి యుండలేదు. అట్లే నికొలైలెనినుగారినిగూర్చియు
ను. అయినను లోకమున జీవించియున్న పరమదుర్మార్గు
డయిన మహారాక్షసుఁడనినను యనవచ్చును. కాని యాయన
ఘనతకెంతమాత్రము భంగమురానేరదు. అతని సమకాలీను
లకు నాతనికిని హస్తిమశకాంతరము గలదు. ఆకాలమున
నతఁడు ప్రపంచజీవితకేంద్రముగ నుండెను. బండియిరుసు
చుట్టును చక్రముతిరుగున ట్లాతనిచుట్టును లోకవ్యవహారము
లన్నియు బరిభ్రమించుచుండెను. ఇపుడు మనము ఎలిజెబెత్

యుగము- పదునాల్గవ లూయీయుగమనునట్లు మహాసంగ్రామానంతరమున నిక్కాలమును లెనినుయుగమని భవిష్యచ్చరిత్రకారులు వర్ణింతురను దృఢవిశ్వాసము నాకు గలదు.

అనన్యసాధారణమగు నాయన మహాఘనత కాయన నెఱిఁగినవారును నాయనను చక్కఁగ బరిశోధించినవారును, చెలువువిషయములే నిదర్శనములుగ నుండును. విగ్రహపుష్టి బొత్తిగ లేకుండుటచే నాయనను చూచినవారు ప్రథమ సందర్శనమున నాయనఘనతను తెలియజాలరు. ఆయన పీరుఁడువలె గనఁబడఁడు సరిగదా పీరునివలె టెక్కుఁగ నడవకుండెను. ఆ మహనీయుని ఘనత నెఱుఁగఁజాలని పలువురితో పాటు వేల్సుగారుకూడ నాయననుగూర్చి "పెద్ద డసుకుబల్లకడ నాసీనుఁడగు చిన్నమనుజుఁ"డని వ్రాసియుండిరి. బ్రిటిందు రిన్సలుగా రాయనను "మిగుల స్నేహపాత్రుఁడును, నిగర్వచూడామణియనియు, సాధుమూర్తియనియును, ఆయన నెన్నడెఱుఁగనివారు చూడదటస్థించునెడల నాయన శక్తివంతుఁడును ఘనుఁడునని యెంతమాత్ర మూహింపఁజాలరనియు యింత దంభరహితుఁడగు ఘను నెన్నఁడును గాంచియుండలేదనియును" వర్ణించియున్నారు. లెనినుగారి యాకృతియందు మననాకర్షించునది యద్భుతజ్ఞానసంపన్నమగు పెద్దతలయొకటియె. కేరుషెరిడను దొరసానిగారు నిర్మించిన యాయనవిగ్రహము యొక్క విశాలఫాలమును బరికింప షేక్సుపియరు మహాకవివరుని శిరోభాగము మనకుస్ఫురించును. ఇదితప్ప లెనినుగారి యాకృతి యితరవిధములచే మన నాకర్షింపజాలదు.

అతఁడు మహావినయసంపన్నుఁడు.

లెనినుగారిని దర్శించినవారెల్ల రాయన మహాఘనుఁడని యంగీకరించియున్నారు. బోల్షివిస్టు పరిపాలనా వ్యతిరేకపక్షావలంబియగు నార్థరు రాన్ సమీానును నాయన యాయన నకాలపు మహాఘనులలో నొకఁడని చెప్పుచున్నాడు. ప్రకృతమున బోల్షివిస్టు పరిపాలనా ప్రతికక్షియగు బెర్రెండురస్సెలుగారు లెనిను మహాశయునిగూర్చి మహాఘనుఁడని నిరాఘాటముగ బలుకుచున్నారు. ఆయతో శత్రుమిత్రత్వములు లేని మాధ్యస్థుఁడగు రేమండురాబిన్సుగారు సోవియటుప్రధానుఁడగు లెనిన్ గారైరోపాఖండమందలి రాజనీతికోవిదులలో నగ్రగణ్యులని" నుడువుచున్నారు. ఆయనను దూరమునుండి చూచువారుకూడ నాయన ఘనతను మెచ్చుకొనుచున్నారు. ఇందుకు తార్కాణముగ ఫ్రాంకు వాండర్లిప్పుగారు "లెనినుగా రసాధారణ ప్రతిభాశాలిగ తమకు గోచరించుచున్నా" రని వ్రాసియుండిరి. బోల్షివిస్టుపాలనకు మిత్రుని దెలుపనవకాశములేని న్యూయార్కు టయిమ్సు అను వార్తాపత్రిక యందలి వ్రాతనిక్కడ క్రోడీకరించుచున్నాడను. లెనినుగారి మరణమునుగూర్చి పలుమారు బ్రకటింపబడిన వివిధకాలములలో నొక మారజాగ్రతగా లెనినునుగూర్చియిట్లు వ్రాయుయఁబడినది. "ప్రపంచమహాసంగ్రామమున జగద్విదితులగు మహనీయులలో లెనినగ్రగణ్యుడు."

నికోలై లెనినుగారిని జూచినవారును నాయననుగూర్చి చదివినవారును నాయననిట్లు శ్లాఘింపకారణ మాయన గత మూడువత్సరములలో నొనర్చిన మహాద్భుతకార్యముల స్మర

లాయె నిస్సంశయముగ నయియున్నది. ఆయన కార్యములు చరిత్రములలో సాటిలేనివిగ నున్నవి. రష్యాదేశపు బాహ్యాభ్యంతర శత్రువర్గముల దాడి కల్ల రణరంగముల తాన యెదురుకొని పారదోలెను. సైన్యము వెంబడి సైన్యము మాస్కో నగరమున ముట్టడింప యత్నించెను. కాని క్షుద్బాధా పీడితులగు ప్రజలతో గూడినట్టియు సాధన సామగ్రులులేనట్టియు నాయనచే నడుపఁబడిన యెర్రసేనలు (Red aimies) అంతఃకలహాభరితమగు దేశమున జయమును గాంచినవి. ఫ్రాన్సు దేశపు విప్లవసమయమున దేశనాయకులగు, రోబ్సుపియరీడానను, మారటుగార్లతో నిపుడు లెనెనుగారిని సరిపోల్చిచూచుట యాచారముగనున్నది. కాని నిజముగ నీయనను నైరోఫాఖాడమందలి సేనలనన్నిఁటిని జయించినట్టియు విప్లవసమయమున సేనల సమకూర్చినట్టియు యుద్ధమంత్రియగు కార్నాటుగారితో సాటిచేయవచ్చును.

మఱియును యుద్ధపర్యవసానముగ రష్యాదేశమునకు భీతిగలిగించిన కలిగించుచున్న నాగరికతానాశనమునుండి లెనెనుగారును వారి సహచరులును, దానిని కాపాడిరి. సాధారణముగ మనమనుకొనుదాని కిది వ్యత్యయముగనున్నది. ఏలనన ప్రస్తుతము రష్యాదేశమున బ్రతిచోటను వ్యాప్తిలోనున్న సాంఘిక ప్రళయమును మానవదుఃఖమును యీబోల్షివిష్టు పరిపాలనవలన కలిగినవని జనులలో ననేకులు నమ్ముచున్నారు. ఇంతకంటె సత్యవిరుద్ధపుసంగతి మఱొండెద్దియును నుండదు. బోల్షివిక్కుల కధికారస్థానముల నాక్రమించుటకు

తొమ్మిదిమాసములకుమున్న జారనెడు రష్యాచక్రవర్తి గారి సామ్రాజ్యము నిజదౌర్బల్యకారణముననుు, పాపముపండియుండుటనుు, ధ్వంసమయియుండెను. గడచిన మహాసంగ్రామ మట్లుద్దేశింపబడియుండకపోయినను నాగరికతావిధ్వంసహేతువుగ బరిణమించినవి. ఈయుద్ధముకతననే రష్యాసామ్రాజ్యవిధ్వంసము సంభవించినది. 1917 సం॥రమున రష్యాకుతటస్థించిన దురవస్థయే యీ మహాసంగ్రామ మింకొకవత్సరకాలము సాగియుండునెడల ఫ్రాన్సుకుకూడ పట్టియుండును. అదియు మఱి నాలుగయిదు వత్సరములు సాగుచో గ్రేటుబ్రిటను పాటును నంతియ కాగలుగును. మిగుల దరిద్రావస్థయం దుండుటవలననుు, ధనికహస్తగతమై ప్రభుత్వముండుటవలననుు, రష్యాదేశము విచ్ఛిన్నమాయెను. జారుచక్రవర్తిగారి తరువాత రాజ్యముచేయు విప్లవకారులగు ప్రభుత్వమువారు పరిపాలనాదక్షత చాలమిని హతాశులయిరి. పిమ్మట కిరన్సికీగారు రాజ్యముచేసిరిగాని యాయనకూడ నసమర్థుడయ్యెను. పిమ్మట లెనినుగారి పాలన మారంభించెను. ఈయన కూలిపోవుచున్న సామ్రాజ్యభవనమును నిజభుజాదండమున నిలిపి యిప్పటికిని పడిపోవకుండ కాపాడుచుండెను. రష్యాదేశమున గందరగోళముస్థితి లేకుండుటకుననుు, నాదేశమునందలి పెద్దపట్టణములు జనశూన్యములు గాకుండుటకును నినువదారులకు తుప్పు పట్టనీయకుండుటకుననుు, జనులు స్వోదరపోషణమునకై పశ్చిమదేశములకు గుంపులు గుంపులుగ వలసలు పోవకుండజేయుటకుననుు, సర్వముననకును నికో లైవెనినుగారే

కారకులు. ఇట్టిస్థితికి ప్రపంచమందలి మరియేమనుజుఁడును కానేరఁడు. రష్యాపరిస్థితులే యితరపాపపరిస్థితులని హెచ్. జీ. వెల్సుగారి యభిప్రాయమే నిజమగునెడల లెనినుగారు ధ్వంసకుఁడు కాడనియును, స్మరింపఁబడుకాలము రాగలదని నే బ్రవచింప సాహసించెదను.

లెనినుగారి ఘనకార్యముల నాలోచించునపుడు రాజ్యాంగవిధానమున నాయన నిర్మాణకౌశలము మనకు గన్పట్టును. సాధారణసందిగ్ధస్థితిలోఁగూడ నాయన సాంఘిక జీవనమును నూతనార్థికవిధానము నొకదానినేర్పరచెను. ఆయన సోవియట్టను నొక నూతనసాంఘికసమస్తు నెర్పరచెను. ఆయన దివ్యదృష్టిచే నొకనూతన సాంఘికాదర్శమును గాంచెను. అది చాటుపెడువారి ప్రజాస్వామ్యము భావనామాత్రమునుండి సామాన్యప్రజాస్వామ్యమును నాచరణయోగ్యమగు నవీనవిధానక్రమమును నిర్మించెను.

మహాకర్మ దక్షునికార్యము లివ్వాని. లెనినుగారే విషయమునందేని కొరవడియుండునెడల నాకొరత నైతికాదర్శకమునందేయుండును. ఆయన యావిషయమున దప్పకకొరతజెందియుండెననియే నా నిశ్చయము. ఆయన శీలమున పూర్ణుఁడయ్యెను. నైతికాధ్యాత్మిక ధర్మభావనాశూన్యుఁడుగనుండెను. ఆయన తాను మతవిహీనుండనని తెలుప గర్వించును. కాని భౌతికజీవనముతోడ నాతఁడు తృప్తిజెందియుండెను. తానంగీకరింప యుక్తమనిగాని, యగత్యమనిగ నిమొంచు నీతిధర్మమెద్దియు నాయన లేదనుచుండును. నీతిపధకములకు

మాన్యముగ నెంచబడుచు, బుద్ధిశాలులెల్ల రవలంబింపవలె
ని చెప్పఁబడుపది ధనవంతులును, బలవంతులును, తమసొత్తు
ను స్వాతంత్ర్యములను సురక్షితము గావించుకొనుట కనా
లసయిని కృత్రిమముగవిధించిన కపటసూత్రములని యాయన
నెంచుచుండెను. పాటుపడువారు తమతో పనిచేయువారి
కుపయోగమయిన యేకార్యముచేసినను నది మంచిపనియని
లెనినుగారి యోచనామార్గము. ఈ విధముగనే పనివాండ్ర
స్వాతంత్ర్యములకు భంగకారియును నాలస్యసంధాయకము
నగు నేకార్యమయినను చెడ్డదేయగు. కార్మికనాయకుఁడు
గను, సోవియట్టు ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకుఁడుగను నాయన
రణరంగమునందువలె నావశ్యకవిషయములనే యాచరణ
మందుంచుచుండెడివాఁడు. అనగా యుద్ధభటుఁడు శత్రువిజ
యముగాంచి, జయలక్ష్మికరగ్రహణమున కవసరమగు
కార్యముల నెట్లొనర్చుచుండునో యామహాశయుఁడుగూడ
నట్లే గమనించుచుండెను. కార్యసిద్ధియగునా డీయుపకరణ
ములయోగ్యత బయల్పడును. ఉపకరణము లేవియయినను
కార్యసిద్ధియె ప్రధానము. లెనినుగారు మానసరక్షణను,
సంఘుదోషవిముక్తిని నిర్వహింప పాటుపడుచుండెను. ఈకార్య
సిద్ధి కవసరమగు నేసాధనములయినను కార్యసిద్ధిసంప్రాప్త
మగువరకు సమంజసములై లెనినుగారి జీవితమునందలి విపరీ
తములును నసాధారణములు నగు కార్యాచరణముల కీదృక్ప
థమే కారణము. ఈవిధముగ లెనిన్‌గారు ప్రజాస్వామ్యవాది.
కాని మనుష్యజాతి యెన్నఁడెఱుఁగని నిరంకుశప్రభుత్వమును

నాయన నిర్వహించుచున్నాఁడు. అతఁడు భయముకలిగించువాఁడు కాఁడు. కాని రష్యాదేశమున నారువారములవరకు రక్తవస్త్రధారులగు నిజసేనాసముదాయమువలన మిగుల కౄరమగు భయోత్పాతమును గలిగించెను. అతఁడు యుద్ధవాది కాఁడు. కాని ప్రపంచమున మిగుల శక్తివంతమును జయసాధనము నగు సేనాయంత్రమును సర్వజనవిరోధమూలమున నతఁడు నిర్మించెను. లెనినువంటి వింతమానిసి చరిత్రమం దెచటను నాయెఱిఁగినవరకు గనరాఁడు. ఆతఁడు నిరాక్షేపణమయిన నిష్కపటమగు సంస్కర్తయు, పరధనపరదారావిముఖుఁడును, దంభరహిత నిజజీవితమార్గుఁడును, ప్రపంచోద్ధరణదీక్షాపరుండును, స్వార్థత్యాగియు పరార్థసాధకుడునయియుండియు నతఁడు బిడ్డలయందలి ప్రేమభావముదక్క యితరవిషయమున కఠినుఁడును తలతిక్కస్వభావముగలవాఁడును, నిరంకుశుఁడును, నిర్దయుఁడును, అసామాన్యాకృతుఁడుగను నుండును. ఈతనియందు ప్రేమార్ద్రమును మార్దవమునగున దెద్దియును లేదు. ఆయన నల్లసిలవలె నతి కఠినుఁడును నినుమువలె నిర్దయుఁడుగను నుండెను. ఈ కారణముచేత నెవెల్సుగారు వినెన్ మహాశయుని గూర్చి తలచునపుడెల్ల మహమ్మదు స్మరణకు వచ్చునని యేనెఱుఁగుదును. బెంట్రెండురసలుగారు లెనినుగారిని యాతని పరిపాలనను గాని తలంచునపుడెల్ల క్రాంవెల్లనుప్యూరిటను తెగవాఁడు స్మరణీయుఁడగుచుండెను. కాని నేనాతనిని దలచినపుడెల్ల, నెపోలియను బోనపార్టీని జ్ఞాపకము తెచ్చుకొనుచుందునని నేను వెల్లడించుచున్నాను. ఈ యుపమానములలో

నెద్దియును సరిపడి యుండలేదు. అందు ముఖ్యముగ చివర యుపమానము బొత్తిగ సరిపోదు. కాని వీనివలన నాతని యత్యద్భుత ప్రజ్ఞావిశేషమును, కార్యదీక్షా ధురంధరతయును సువ్యక్తమగును.

ఇంకను ప్రపంచమునందలి సర్వోత్కృష్ట పురుషరత్నమును కనుగొని యుండలేదు. ఆదర్శకుఁడగు రోలండు కార్యనైపుణ్య హీనుఁడు. కార్యదక్షుఁడగు లెనిను యాదర్శరహితుఁడు. ఇపుడు మనకు సర్వసద్గుణ సంపూర్ణుఁడును, పయి పరాసు దేశీయుని యొక్కయు, ఋషిదేశవాసియొక్కయు సుగుణౌన్నత్య సహితుఁడగు నాదర్శావిష్టుఁడయ్యును కార్యదక్షుఁడును, భావనాపరుండయ్యును కర్మకౌశలుఁడును, భగవదోద్దేశ్యగ్రాహియగు ప్రవక్తయయ్యును నాదివ్యస్వప్నమును యథార్థపరుచువాడును నగు మహాపురుషుఁ డిపు డవసరమయి యున్నాఁడు. అట్టిమహాత్ముఁ డిప్పుడేడయిన నీ విశాలప్రపంచమున నున్నాఁడా?

ప్రపంచచరిత్రములో సృష్ట్యాదినుండియు నుండిన మహామహులలో ప్రకృతమున్నవారిలో నిస్సంశయముగ నగ్రగణ్యుఁడు నిపుడొకఁ డున్నాఁడని నేనమ్ముచున్నాఁడను. 1917 సం॥రములో గిల్బర్టుమ్రే మహాశయుఁడు హిబ్బర్టు పత్రికలో వ్రాసిన వ్యాసముఖమున నీయననుగూర్చి తొలుత వింటిని. అంతటినుండి కొన్ని నెలలక్రిందటివర కాయనను గూర్చి మఱివినియుండలేదు. అప్పు డాతని యుపన్యాసముల నుండియు వ్రాతలనుండియు నచ్చొత్తఁబడిన కొన్నిభాగము

లొక కాగితపుటట్టలుగల యొక చిన్నపాత్రము నొకదానిని నా వ్రాతబల్లపయిని గాంచితిని. ఇది యాయనను గూర్చి తెలిసికొనుట కత్యల్పాధారము. ఛాపీమ్యానుగా రింగ్లీషులోనికి పరివర్తించిన ఇలియడ్ గ్రంథమున నీభాగమును మొదట జదివినపుడు జాన్‌కీట్సు కవివరున కెట్టిమానసోత్సాహము కలిగెనో యట్లే యా చిరుగ్రంథపరనమున నాకును నట్టి యుత్సాహమె కలిగెను. క్రొత్తనక్షత్రము నొకదానిని నింగిని కని పెట్టినపుడు నక్షత్రదర్శకుం డెట్టి యానందమునందునో యట్టి యానందమును నేనును నందితిని. తన యనుచరు లొండొరుల సాభిప్రాయవీక్షణముల జూచుచుండ దారియను దేశపుశైలశిఖరాగ్రమునుండి ధైర్యశాలియగు కార్టిజుగారు గృధ్రదృష్టితో శాంతమహాసముద్రమును తదేకదృష్టితో గాంచి విస్మయుండై నిశ్శబ్దముగ నిలచిన సమయమున యాయనకు కలిగిన యానందమువంటి యానందమును నేను బొందితిని.

నాహృదయస్థితుండు మోహనదాసుకరంచందు గాంధియను నాతండు. ఇతండు హిందూదేశమందలి బ్రిటిషుసామ్రాజ్యపరిపాలనకు విరుద్ధమగు విప్లవోద్యమనాయకుండగు నొక భారతీయుండు! ఆయన స్వదేశీయులవలన మహాత్ముండను బ్రఖ్యాతితోం బూజింపంబడుచున్నాడు. మీలో నెంద రా మహాత్మునిగూర్చి తెలసియున్నారో! ఆతని పవిత్రజీవితచరిత్రమును వినియున్నారో! నాకు తెలియదు. ఆకథను సావధానులయి విని, యతం డీప్రపంచమున సర్వోత్కృష్టుడని నాచే నుడువంబడుట సమంజసమగునో కాదో పరికింపుడు.

గాంధిగా రిండియాలో నేబది యరువది వర్షముల క్రిం
ట ధనవంతులును, విద్యావంతులును, జ్ఞానవంతులునగు
ోక కుటుంబమున జననమందెను. అట్టి కుటుంబములోని
డ్డ లెట్లు పెంచబడుదురో యట్టి గారాబముతో తల్లిదండ్రుల
లన ధన సంపాద్యవస్తువులనెల్ల బొందుచు, నల్లారుముద్దుగ
త్రు నిర్దిష్టమార్గమున బెరుగుచుండెను. 1889 సం॥లో
గాయన న్యాయశాస్త్ర పఠనమునకై యాంగ్లదేశమున కరిగె
ను. యుక్తకాలమున నతఁడు పట్టభద్రుఁడయి తిరుగ భారతభూ
మికే తెంచి బొంబాయినగరమున జయప్రదుఁడగు న్యాయవాది
కయ్యెను. ఐన నంతకుమున్న యాతఁడు తనజీవితమున
మతాభినివేశము గలిగియుండినటుల దీక్షించెను. అతఁ డాం
గ్లేయ దేశయాత్రకు మున్నె సురాపానమాంసభక్షణ స్త్రీసం
భోగముల వర్జింప జయినవ్రతమును బూనెను. అతఁడు
హిందూదేశమునకు తిరిగివచ్చినపిమ్మట నాతనికి వైరాగ్య
మతిశయించెను. తన నీతిధర్మాదర్శమునకు ధనమాతరాయ
కారణమని యెంచి తన యవసరములకు స్వల్పద్రవ్యము
నుంచుకొని తక్కినదంతయు ధర్మకార్యములకు వినియోగ
పరచెను. పిమ్మట భిక్షుకవ్రతమును బూని నేటికి నట్లే వర్తిం
చుచుండెను. ఇటీవల నహింసావ్రతము నూనెను. అహింసయే
హిందూధర్మసారమని యాతని యభిప్రాయము. తత్కారణ
మున న్యాయవాదివృత్తిని విసర్జించెను. న్యాయవాదివృత్తి దా
ర్జన్యమూలమున న్యాయస్థాపన చేయునదని యాతని యాశ
యము. 1914 సం॥లో గిల్బర్టు ముర్రేగారాయన నింగ్లాండు

లో గాంచినపు డాతఁడు వరియన్నమునుమాత్రమతిని జలమాత్రపానియై కటికినేల బండుకొనుచుండెను. అతని ప్రసంగమాతని బుద్ధికుశలుడనియు, బహుగ్రంధద్రష్టయనియు అతనియందొక యనిర్వాచ్యమయిన మహత్తుకలదనియు సూచించుచుండెనని నుడువుచున్నారు. గాంధినిశ్చయముగా మహాత్ముడేయయ్యెను. విషయములోలత యేమాత్రమున్నను తన నీతిధర్మమున కంతరాయము కలుగుననుభీతిచే నాయన బాల్యమునుండియు లోకసంగ్రహార్థము తన శారీరకాధ్యాత్మికములగు సర్వశక్తులను ధారపోసిన యనన్య సాధారణప్రజ్ఞాయుక్తుడు.

ఆయన వ్యావహారికమార్గమును రెండుభాగములుగ విభజింపవచ్చును. అందు మొదటిది 1893 మొదలు 1913 సం॥రమువరకును వ్యాపించియున్నది. ఆకాలమున నతఁడు దక్షిణాఫ్రికాలోనుండెను. రెండవభాగము 1913 మొదలు నేటివరకు హిందూదేశసంబంధము కలదిగనున్నది.

దక్షిణాఫ్రికాలో పందొమ్మిదవ శతాబ్దాంతమున 150000భారతీయులు నేటాలు రాష్ట్రమున నివసించియుండిరి. ప్రస్తుతము జపానుదేశీయులు రాకమున్ను కాలిఫోర్నియాలో నెట్టిపరిస్థితులున్నవో, విదేశీయులగు భారతీయుల యునికివలన నేటాలులోకూడ నట్టిపరిస్థితులేయుండెడివి. వర్ణసమస్య బహుతీవ్రముగనుండెను. దక్షిణాఫ్రికా దొరతనమువారు తమదేశమున నదివరకుండిన భారతీయులను దేశమునుండి తరిమివేయుటకును, క్రొత్తవారిని రాకుండ నిషేధించుటకును నిశ్చయించు

కొనిరి. దేశస్థులను పంపివేయుట న్యాయానుసారముగ వీలు కలుగకుండెను. ఏలనన నక్కార్య మొకయొడంబడికకు విరుద్ధమగుటను తమ వ్యాపారములన్నియు చౌకగదొరకు కూలీలపయి నాధారపడియుండుటచే నేటాలు ప్రజలు ప్రభుత్వమువారి ప్రతిఘటించుటచేతను, ఇండియాదొరతనమువారి యాక్షేపణవలనను వారిని తరుమ నవకాశ మొదవకుండెను. క్రొత్తవారిని రాకుండజేయుట నిషేధచట్టమువలన సుసాధ్యముగ నుండెను. తత్క్షణమే దీర్ఘమయి తీవ్రమయిన కలహాప్రారంభమయ్యెను. భగ్నాశులయిన దక్షిణాఫ్రికాలోని తెల్లవారు స్వజాతీయుల నితరదేశములలో బ్రతిచోటను నట్టి పరిస్థితులలో జరపుచున్న రీతినె యిచటను తమకంటె తక్కువవారనియెంచి యసహ్యించుకొనుచు నల్లవారిని పలుబాములబెట్టుచుండి కూలీలకంటె నున్నతస్థితిలోనున్న భారతీయుల కచట జీవయాత్ర నడపుట దుర్భరమగునటుల విడువక తమ క్రౌర్యమును వారిపయిని జూపుచు కసిదీర్చుకొనసాగిరి. ఈవిధమున భారతీయులకు ప్రత్యేకముగ కొన్ని పన్నులవిధించి బాధించిరి. అవమానకరమగురీతిని వారిపేరులను జాబితాలలో వ్రాయబలాత్కరించిరి. వారిని ఖయిదీలట్లు బొటనవేలిముద్రలనుకూడ వేయించుచుండిరి. వారిని బహిరంగముగ నవమానపరచుచు నీచముగ జూచుచుండిరి. నల్లవారిని బాధింప న్యాయచట్టము లుపయోగించునపుడు వారు మన యమెరికాలో గర్వితులనుగ జేయురీతినే దేశాభిమానసంఘము లనుపేరున నల్లరిమూకలనుజేర్చి దోచుకొనుట, గుండుగాల్చుట, యిష్టానుసారముగ నల్లరిజేయుట

మొదలగుపనులనుచేయుచుండిరి. పాపమీనిర్భాగ్యభారతీయుల ను హింసించుటకును వారి నా దేశమునుండి భయదైన్యములతో తొలగునటుల జేయుటలో సర్వోపాయముల నుపయోగించిరి.

1893 సం॥రములో దక్షిణాఫ్రికాయందలి భారతీయులు గాంధిగారికి తమదుఃఖముల నివేదించి, వచ్చి తమ్ము రక్షింపఁ బ్రార్థించిరి. తక్షణమ వారి మొరల నాలించెను. తన దేశీయు లే చ్చోటనయిన పీడ జెందు నెడల వారితోడ తానును వారికష్టము ల పాల్గొనుట తనవిధ్యుక్తధర్మమని యామహాత్ముని విశ్వాసము కావుననే 1893 లో నాయన నేటాలుదేశమునకు విచ్చేసి యట నేస్వల్పకాలము లేకుండనోగాని 1913 సం॥రమువరకు నిరువది వత్సరము లట నుండిపోయెను. అప్పటి కాతఁడింకను న్యాయవాదిగనుండుటచే నాసియాఖండవాసుల నిషేధచట్ట మును (Asiatic Exclusion Act) ఖండింప నారంభించి రా జ్యాంగపథకవిరుద్ధమను తీవ్రమయినట్టియు, నీచమగునట్టియు, ప్రతివాదములుండినను విజయమును గాంచెను. సాంఘిక రాజకీయ విషయములయందు న్యాయపరిగణనముకొరకు ఘోరయుద్ధ మారంభమాయెను. ఆ పోరాదినుండి యంతము వరకును నహింసారూపకమగు సత్యాగ్రహావ్రతసాధనసంపత్తి మాత్రముననే సాగుచుండెను. ఈదీర్ఘ కాలమున నొకపరి యాయినను, యేవిధమయిన దౌర్జన్యము నవలంబించి యుండ లేదు. కోపహేతువులకు లొంగిపోయి, వానికి బ్రతిక్రియ లొన రించు బుద్ధిగాని పగదీర్చుకొను నూహగాని వారికెన్నఁడును జనించి యుండలేదు.

తన ప్రజలకు నాయకుఁడుగను, సలహాకారుఁడుగను నుండియుండియును, గాంధిగారు డుర్బాన్‌నగర బాహ్యప్రదేశమున ననతిదూరములో నొక మయిదానముపయిని సపరివారముగ కుటీరములలో నివాస మేర్పరుచుకొనెను. ఇచట భారతీయుల నెల్లర జేర్చి, యుదరపోషణకయి కృషికర్మ మేర్పరచి, బీదలుగనుండుట యుపవిత్రముగ వారికి నియమించెను. ఇచట వేనవేలు సత్యాగ్రహవ్రతులు సంవత్సరములకొలఁది యాంగ్లేయులొనర్చు దౌర్జన్యములకును దోపిడులకునోర్చుచు, పలు కడగండ్లతో దొరతనమువారితో పోరాటమును సాగించుచుండిరి. ఇది ముఖ్యముగ నొకసమ్మె. పల్లెలలోను పట్టణములలోను నుండు భారతీయులగు కూలివాండ్రు పనులు చేయమానుటచే దొరతనమువారి సాంఘిక కార్మిక విషయజీవిత మరికట్టబడెను. పూర్వము మోసెసుగారు యీజిప్టులో నొక భాగమగు పెరోవా దేశమునుండి యస్‌కిమోలను గొనిపోయి యరణ్యవాసముచేసిన సమ్మె నిదిపోలియుండెను. కాని యీసమ్మె శట్టేయను నెడల మానవచరిత్ర నుదహరింపబడిన యితర సమ్మెలకును దీనికి నొక గొప్పభేదమున్నది. సాధారణముగ నిట్టి యుద్ధములలో నిరోధకులు తమ శత్రువులకు వాటిల్లిన ముప్పుల నవకాశముగ జేసికొని తమకోర్కెలను మరింత బెట్టుగ బిగించుచుందురు. అయినప్పటికిని గాంధి యిందుకు వ్యతిరిక్తమార్గము నవలంబించెను. ఈకలహకాలములో నెన్నఁడయిన దొరతనమువారికి యెదురుచూడని యిక్కట్టులు కలుగు నెడల గాంధిగారు తమ పోరాటమును విజయాభిలాషతో సాగింపక, పోరాటమునునిలిపి తన ప్రతికక్షులగు దొరతనమువారికి సాయపడు

చుంచుచుండెను. ఇందుకు దృష్టాంతముగ 1899 సం॥రంలో బోయరు యుద్ధారంభమయ్యెను. అపుడు వెంటనే సమ్మెను నిలుపుచేసి యుద్ధకాలమంతయును గాయములు తగిలినవారికి సహాయము నొనరింప నిండియను రెడ్ క్రాసుసంఘమను పేర భారతీయుల నొక్క సంఘముగ నేర్పరచెను. ఈ సంఘమొనరించిన సేవావిశేష మును రెండుమారు లాంగ్లేయసామ్రాజ్యస్థానమునకు దెలుప బడెను. ఈసాంఘికు లగ్నివర్షములో నిర్భయముగజొచ్చి యొనర్చిన సేవకు గాంధిగారికి నెటాలు దొరతనమువారు బహి రంగముగ కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనము లర్పించియున్నారు. 1904 సం॥రములో జోహాన్సుబర్గులో మహామ్మారి రోగము వ్యాపించెను. అపుడు వెంటనే సమ్మెను విడిచిపెట్టి వ్యాధి బలవత్తరముగనున్న పట్టణములో నొక చికిత్సాలయము నేర్పరచుటకు గాంధిగారు, పరిబలప్రయత్నము గావిం చిరి. 1906 లో నేటాలుదేశమున స్వదేశీయుల తిరుగుబాటు సంభవించెను. ఆకాలమునగూడ సమ్మెనునిలిపి గాంధీగారు శవవాహకసంఘముల నేర్పరచి యందొకదానికి తానునాయ కుడై పనిచేసెను. ఈపని మిగులకష్టమును నపాయకరమునై యుండెను. ఈసందర్భమున నేటాలు పరిపాలకుఁడు గాంధి మహాత్మునకు బహిరంగముగ కృతజ్ఞతాభివందనముల గావిం చెను. పిమ్మట కొంచెముకాలములోనే సమ్మె తిరుగ ప్రారం భముకాగా గాంధిగారు జోహాన్సుబర్గులో నొక సామాన్యకా రాగారమున బద్ధులయిరి. ఈరీతిని గాంధీమహాత్ముఁడు సమ్మె నుగావించుచు నెడనెడ దయార్ద్రహృదయుఁడై వానినినిలుపు

చుండు నీదీర్ఘకాలమున నెట్టి యవమానముల నెట్టిక్రూర హింసల నాయన యనుభవించియుండెనో నేడు నేను వర్ణింప నలవిగాకున్నవి. అతడనేకసారులు కారాగారబద్ధుడయ్యెను. చికటికొట్టులో నేకాకిగా నుంచబడెను. తాను బంధింపబడిన కారాగారమునందలి ఇనుపకడ్డీల కాతనికాళ్లేతులు కలియగట్టిరి. అల్లరిమూక లనేకము లామహనీయునిపయి పలుమారు బురికొల్పఁబడి ఆయనను స్మృతితప్పునట్లు చావమోది మృతి గాంచెనను నూహతో బాటలపక్కల విడిచిపోయిరి. ఈరీతిగ హింసింపఁబడినప్పుడు ఆయన బహిరంగముగ నవమానితుడుగను విన్నబాటున మిగుల బాధితుఁడుగను గావింపఁబడుచుండెను. కాని యీ బాధలెవ్వియు నామహనీయుని ధైర్యసారమును చలింపజేయలేదు. శాంతమును తొలగింపలేదు. ఓరిమికి భంగము గావింపలేదు. శత్రులయెడ ప్రేమక్షమాపణ బుద్ధుల నరికట్టలేదు. తుద కిరువది దీర్ఘవత్సరము లనేక బాధల జెందినపిమ్మట విజయము నాతఁడుగాంచెను. 1913 సం॥రము లో హార్డింజిప్రభువరుఁడు భారతీయసమస్యను సాధింపఁబూనెను. ఇంపీరియల్ కమీషనను సామ్రాజ్యాధికారులచే నియమింపబడిన యొకసంఘమువారు గాంధిగారివాదమున కనుకూలముగ ప్రధానములగు వివాదాంశముల నన్నిటిని సామ్రాజ్యమువారికి నివేదించిరి. ఆయన వాదముల నన్నిటి నధికారులామోదించి తదనుకూలముగ నొక శాసనమును గావించిరి. పొడుగుచేయక, దౌర్జన్యావలంబనములేక శత్రుకృతశిక్షల నోరిమిగ ననుభవించుచు తుదకు శత్రువులే తమ శిక్షావిధికి

పిసిగి లజ్జించునట్లొనర్చి పోరున విజయమును గాంచిన యత్యా ద్భుతనిదర్శన మింతకు మీరిన దెద్దియును లేదు.

గాంధీమహాత్ముని జీవితచరిత్రమున రెండవభాగము 1913 సం॥ రమున ప్రారంభమయి నేటికి యత్యుచ్ఛస్థితిలో నున్నది. ఈకాలమున మహాత్ముఁడాఫ్రికాలో నున్నప్పటి నుండియు క్రమాభివృద్ధి గాంచుచుండినభారతభూమి యందలి విప్లవోద్యమమునకు సంబంధించి యుండెను. ఆయన హిందూదేశమునకు మఱలిరావేగమె యాయన యీయుద్యమ నాయకత్వభారమునువహించెనుకాని 1914సం॥రమున జర్మనీయింగ్లాండు దేశములకు మహాసంగ్రామము సంభవించినందున బ్రిటిషుప్రభుత్వవిరోధముగ తానుచేయువలసిన చర్యలన్నిటిని నిలుపు చేసెను. అట్టిసమయమున నింగ్లాండు నెదుర్కొనుట వీరకర్మ కానేరదని యాయన యాశయము. ఇట్టిపని దేశములయెడ గాని మనుజులయెడగాని చేసినచో నది భీరుత్వకర్మమన బరగును. తన మతాదర్శభంగహేతువులుకాని సర్వవిధముల నత్యుత్సాహముతో నాయుద్ధకాలమున గాంధిమహాత్ముఁడు బ్రిటిషుసామ్రాజ్య సహాయమును గావించెను.

ఈయుద్ధానంతరమున నిక్కాలమున నాంగ్లేయ నిరంకుశాధికార ప్రభావముచే భారతీయు లనుభవించిన పరాభవమువలన ప్రోత్సహింపబడి గాంధిమహాత్ముఁడు తన కలహాధ్వజమును మఱల నెత్తి బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము పునాదినుండియు నల్లల చలింపఁజేయు నత్యద్భుతమగు నసహాయోద్యమము నేర్పరచెను. గాంధిగారి నాయకత్వమున నడపఁబడు నీయుద్య

మ మొక విప్లవమననొప్పను. కాని ప్రపంచచరిత్రమున నిదివర కెన్నఁడిట్టి విప్లమును గాంచి యెఱుఁగము. ఇయ్యది నాలుగు ప్రధాన లక్షణములతో కూడియున్నది.

అందు మొదటి దీయుద్యమ మింఁడియాలోని బ్రిటిషు ప్రభుత్వముపయిని ప్రయోగింపబడియున్నది. విదేశీయ పరిపాలనవలన కలిగెడు కూ్రరత్వాన్యాయములనుండి తన ప్రజలను దొలగించుటకు బహిరంగముగ గాంధిగారు తమ నిశ్చయమును బ్రకటించుచున్నారు. దొరతనమువా రన్యాయపరులుగ నుండునంతవరకు నేను వారికిలొంగను, శత్రుఁడనని యాయన నుడివెను. న్యాయమన నయిష్టపడువారినుండి న్యాయలబ్ధిగాంచుటనుక నీ ప్రభుత్వవిధానము సరికట్టబూనెదను. ఇదియు నాదీక్షయనియును, యీనిరంకుశ ప్రభుత్వము నశించుటనుక మనఃపూర్వకముగ దాని నేనెదుర్కొందును అని గాంధి మహాత్ముఁడు నుడివెను. ఇది రాజద్రోహనేరమని గాంధీమహాత్ము డెఱుఁగకపోలేదు. హిందూదేశ శిక్షాస్మృతి ననుసరించి రాజద్రోహనేరముసకుగాను, ఆయనపయిని దోషారోపణము గావించునెడల దాను నిర్దోషియని వాదింప వీలులేదు. ఏలనన తన యుపన్యాసములు ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమువారియెడల విరాగముగూర్చుటకె యుద్దేశింపఁబడినవనియు, నా ప్రజావిశ్వాసమును, గౌరవమును, సహాయాత్మతను గోల్పోయిన ప్రభుత్వమునకు సహాయమొనర్చుటకు ప్రజలీవిరక్తిచే లజ్జించునట్లు చేయుటయే తన యుద్దేశమునియు నాయన నుడివెను.

ఆంగ్లేయ పరిపాలనా విధానముపయి నిట్టి ఘనవిరోధము కలిగియున్నను ఆంగ్లదేశీయులపయి ద్వేష మెంతమాత్రము లేదు. గత మహాసంగ్రామమున మన మెల్లరము ప్రజాప్రభుత్వములు భిన్నములని తలంపక పొరబాటు చెంది యుంటిమి. కాని గాంధీ మహాత్ముఁ డట్టి పొరబాటు నెన్నఁడును పొందియుండలేదు. బ్రిటీషుప్రజలతో వారి యెడల తనకు ప్రేమగలదనియు వారి సహవాసము నాకవసరమనియు తెలియ జేయుచున్నాననియు మహాత్ముఁ డనుచున్నాఁడు. కాని యీ ప్రేమాసహవాసములు యాత్మగౌరవమునకుగాని సమానత్వమునకుగాని విరుద్ధముగ నుండరాదు.

రెండవది గాంధీ మహాత్ముని యుద్యమము పశుబలమునకును యేవిధమయిన దౌర్జన్యమునకును, చోటీయని విప్లవముగనున్నది. దౌర్జన్యరాహిత్యము దాని ముఖ్యప్రాణమయియున్నది. ఏలన గాంధీమహాత్ముఁ డహింసావ్రతుడని మన మెఱిఁగి యున్నాము. దక్షిణాఫ్రికాయందువలె నిండియాలోగూడ నీతఁడు శాంతియుత సాధనమూలముననే విజయమును గాంచెను. లేనిచో పోరాటమునుండి విరమించును. ఐరోపాఖండమున దౌర్జన్యము కార్యసాధనమైన నగుగాక. ఇండియాలో నెంతమాత్రి ముపయోగింపదు. మనము పరిశుద్ధాయుధములతో ధర్మమార్గమున పోరుసలుపవలెను. ఈవిధముగ వారిరాక్షసత్వమును మన దివ్యత్వముచేతను, వారి యసత్యమును మనసత్యముచేతను, వారికాపట్యమును మన నిష్కాపట్యముచేతను, వారిబూటకములను మనసాధుత్వము

చేతను వారి భయంకరత్వమును మన సహనభావముచేతను నిర్జింపవలెను. మన పక్షావలంబకులు గానివారియెడల మనము దౌర్జన్యమును బూనరాదు, అని పలుకుచున్నారు. ఆహా! లెనినుగారీ నీతిమార్గానువర్తియగుచో నెంతసమంజస ముగనుండును. ప్రతియాంగ్లేయుని ప్రాణమును ప్రభుత్వోద్యోగులప్రాణములను మనప్రాణములవలె మనము కాపాడవలెనని, తనయనుచరుల కాయన శాసించియున్నాడు. ఐర్లాండుదేశమున సిన్ఫెయినువారీనీతిని గమనించిన ఐర్లాండు దేశమున కెంతమేలు కలిగి యుండెడిది. భారతీయులు ఖడ్గవాదము నంగీకరింతురేని నాప్రాణము తత్క్షణమే పోవును. నేనెంత మాత్రము భారతీయుఁడనఁబడఁ జాలను. భారత దేశాభిమానము నన్ను వీడిపోవును.

దౌర్జన్యరాహిత్యము నాయన బోధచేయుటకు కారణము భారతీయుల దౌర్బల్యముకాదని గాంధీమహాత్ముఁడు నొక్కి వక్కాణించుచున్నాడు. ఇందుకు వ్యత్యయముగ భారతీయులు బలవంతులు గావునను తత్కారణమున వారీమార్గావలంబన వలన కలిగెడు నపాయముల భరింపశక్తులుగాన వారికి దౌర్జన్యరాహిత్యము నుపదేశింపుచున్నాడు. ఈ దౌర్జన్యరాహిత్యమను నాయుధము బలవంతు లుపయోగింప నర్హముగాని దుర్బలుపయోగింపదగినది కాదని తన నమ్మికయనియు కవచాదిహీనమగు వక్షముతో నిరాయుధుఁడై శత్రునెదిరి మృతిగాంచునతఁడే వీరాధివీరుఁడని నేను నమ్ముచున్నాడననియును, భారతభూమి ప్రజ్ఞాబలయుక్తమగుటనే

దౌర్జన్యరాహిత్య మార్గము ననుసరింపవలెనని కోరుచున్నాడ నియు, దాని కాయుధములతో బనిలేదనియు, మనము మాంసపుముద్దయగు స్థూలశరీరమునె యాత్మయను భ్రాంతిలో నుండుటచే నాయుధము లవసరమని మనకు దోచుచున్నదనియు, భారతమాత నాశనరహితాత్మను కలిగియున్నదనియు, ఆయాత్మ కాయక దౌర్బల్యములపయి విజయమును గాంచుననియు ప్రపంచమందలి భౌతికశక్తులన్నియు నేకీభవించినను విజయమునందునని భారతీయులు గ్రహింపవలెననియు, గాంధీమహాత్ముఁడు దెలుపుచున్నాఁడు. అహింసామార్గము నాయన యుపదేశించుచు నాచరించుటకు ముఖ్యకారణమా మార్గము నీతియుక్తమని యాయన తలంచుటచేతనే యయియున్నది. దౌర్జన్యస్థాపిత న్యాయమెవ్వరికిని సత్యము కానేరదనియు, స్వార్థపరిత్యాగాత్మకమగు న్యాయమె సత్యమనియును, దౌర్జన్యరాహిత్యము యుక్తమయినదియు, ఘనమయినదియు, నగు ధర్మమనియు, క్షమయే వీరశిఖామణికలంకారమనియు, మహాత్ముఁ డుద్బోధించుచున్నాడు. ఇట్టి యుద్దేశములతోడనే గాంధిమహాత్ముఁడు తన యుద్యమమును ధర్మయుద్ధమనుచున్నాఁడని నేనూహింతును. ఐన నహింసామార్గము నీతిధర్మమెగాక యవసరమార్గమనికూడ నాయన మాటిమాటికి తరుచు తెలుపుచుండును. శాశ్వతవిజయసంపాదన కిదియొక నిశ్చయమార్గమనియునుఁ దెలుపుచున్నాఁడు. దౌర్జన్యరాహిత్యమును గూర్చుటయు జయమని, ధనప్రాణహారణములకు భారతీయులు పూనిన పూనగలరుకాని యందువలన నేమియు బ్రయోజనముండనేర

డనియు, నీకు బాధనోర్చుటయను నొకయస్త్రమే చాలుననియు, నీతిప్రపంచధర్మము నెఱిఁగినవారికీసత్యము సుగ్రాహ్యమనియు, శాంతియుక్తమును నమోఘమునగు నీధర్మరహస్యము నెఱుఁగగోరునెడల మనము మనశక్తితోనరకవచ్చినను, వారినయిన నొకయాగ్రహోక్తిని బలుక నవసరముండదనియు, కొంచెమయిన ప్రతిక్రియను చేయనవసరముండదనియు, మనముగ్రహింతుమనియు గాంధీమహాత్ముఁడు పలుకుచున్నాడు.

కేవల దౌర్జన్యరాహిత్యము మాత్రము చాలదు. అహింసయన బాధాసహనముగదా! నిర్దిష్టమును, నెరుర్కాను స్వభావము గలదియునగు తంత్రముతోఁగూడి యుండవలెను. గాంధీమహాత్ము డిట్టితంత్రమునే యసహాయోద్యమమనుపేరున సమర్చియున్నాడు. హిందూదేశమున నాంగ్లేయపరిపాలన శాశ్వతముగనుండుట కవసరమగు సాంఘిక రాజకీయ క్రమములలో తనయనుచరుల నెవరిని సంబంధముకలుగ జేసికొనవలదని మహాత్ముఁడునిర్దేశించియున్నాడు. భారతీయు లాంగ్లేయులతో సంబంధించిన ప్రతివిషయమును బహిష్కరించి, ఆంగ్లేయపరిపాలనాక్రమము నంతను, నిరోధింపవలయునని వారిని హెచ్చరించుచున్నాడు. ఈవిధముగ తనదేశప్రజలనెల్లరను స్థానికసభలను విసర్జింపుఁడనియును, న్యాయవాదుల న్యాయస్థానముల బరిత్యజింపవలెననియు తల్లితండ్రులు తమ బిడ్డలబడుల [illegible]కొనవియు బిరుదములు వహించినవారు తమబిరుద

[illegible]

యువరాజుగారి ప్రయాణసందర్భమున భారతీయులందరిని యాయనకు స్వాగతమొసంగకుండను తమయువరాజును తా మాహ్వానింపలేదని తెలుపవలెననియు మహాత్ముఁడు హెచ్చరించెను. ఆంగ్లేయవస్తువుల నన్నిఁటిని పూర్ణముగ బహిష్కరించుతలంపు ప్రజలలో పుట్టినను, మహాత్ముఁ డంగీకరింపలేదు. ఈవిధానము క్రమముగ జనసామాన్యముచే నాచరణమున నుండబడినచో, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును తప్పక స్తంభింపఁజేయు గలదు. విషప్రయోగమువలన క్రమేణ విష మెక్కిన సోక్రటీసు రీతిని, యీప్రభుత్వముకూడ కాలక్రమమున నిరోధింపఁబడి స్తంభించును ప్రపంచములో నెన్నఁడెఱుగని శాంతియుక్తమగు విప్లవము జయము గాంచును.

కడపటిది తనయుద్యమమునకు మకుటముగ భారతీయుల కాధ్యాత్మిక నైతికాభ్యుదయములను దేశాచారవ్యవహారభావాదర్శముల ననుసరించిసంప్రదింపయత్నించుచున్నాడు. కార్మికదాస్యము (Industrial slavery) భౌతికవ్యామోహము (Materialisam) ద్రవ్యారాధనము (Money worship) యుద్ధములు మొదలగు పాశ్చాత్యసంబంధములు సాధ్యమగు నంతవరకు తొలగించుటయ దీనికర్థము. భారతీయు లన్యోన్యజాతివిభాగములను గావించు నడ్డంకుల నున్మూలించి వారికెల్లరకు సామాన్య సౌభ్రాతృమునుగూర్చుటయె యీమహోద్యమమున ప్రధమకర్తవ్యముగనున్నది. ఇందుకొరకు జాతిమతభేదముల నంతరింపఁజేయుమార్గముల నరయుచుండెను. హిందూముసల్మాను

భేదముల వీడి యెుండొరులతో మైత్రిగలిగి నెమ్మదిగ మనవల యును. వారు లోకి శాంతమువలనను, స్నేహభావమువలనను మానవనాయకత్వము సిద్ధింపజేయవలెను. భారతదేశముప్రపం చమునకొక సందేశమును దెలుపగలదనియు, కావున నాతని యాదర్శములు జాతిదేశాద్యవిచ్ఛిన్నములుగాక సకలమా నవాభ్యుదయ సహాయకములనియు, తన మతమునకు దేశభేద ములేక సార్వత్రికవ్యాప్తమనియు, దానియెడ తనకు పూర్ణవి శ్వాసముండెనేని యదియొక భారతదేశాభిమానమున కధి కమగుచున్నది.

గాంధీమహాత్ముఁడిట్టివాఁడు. ఈమహాత్ముఁడాధ్యా త్మికశక్తితో నతఁడు జనులలో జీవించుచున్నాడు. అతఁడొక యూరినుండి యొకయూరి కేగునపు డాతని ప్రసంగముల వినుటకు ముప్పది లేక యేబదివేలవరకు జను లాయనచుట్టును మూగుచుందురు. ఏగ్రామముననో, యేమైదానముపయినో యొకరాత్రి బసఁజేసియుండు నపుడు, దేవాలయములకు దై వదర్శనమున కేగునట్లు జనసమ్మర్దము చేరుచుండును. హైం దవు లాయన నెంచినటుల నాయనసంపూర్ణుఁడును, మహా ఁడునుగ దోచును. అతఁడు సాధుశీలుఁడును, పుణ్య చరితుఁ డును. అతఁడు రాజకీయోద్యమమున లెనిన్‌వలె కార్యద క్షుఁడు. దేశస్వాతంత్ర్యసంపాదనమునకై నిరంతరము కృషి చేయుచున్నాఁడు. అయినను రొమెయిను రోలండువలె నత డాదర్శావిష్టుడై యాధ్యాత్మిక తేజోమండలనివాసియగు చుండును. రోలండును తలంచినప్పుడు టోల్‌స్టోయి స్మరణకు

వచ్చునని లెనినును గూర్చి తలంచునెడల నెపోలియను స్మరణకు వచ్చుననియును, దెలిపియుంటిని. కాని గాంధిని దలంచినపుడు యేసుక్రీస్తు నాకు స్మరణీయుఁడగుచుండును. ఆజీవితమునే యీతఁడును జీవించుచున్నాఁడు. ఆయన మాటలనె యీతఁడు పలుకుచున్నాఁడు. బాధల కోర్చుచున్నాఁడు. ప్రయత్నములఁ జేయుచున్నాఁడు. ప్రపంచమున భగవత్సామ్రాజ్య స్థాపన కొరకు ఎప్పుడో ఘనముగ ప్రాణత్యాగము చేయును.

ఒకదినము క్రీస్తుప్రభువు ప్రయాణము చేయుచున్నపుడు తనశిష్యు లొందరులతో గలహించుచుండుట నొకనాఁడు వినినప్పుడు ద్రోవలో మీ రెందునుగూర్చి వాదించుచున్నారని యడిగెను. వారు తమలో నెవఁడు సర్వోత్తముఁడని వాదులాడు చుంటిమనిరి. అపుడా యేసుప్రభుఁ డిట్లనియె. "మీలో నెవఁ డగ్రగణ్యు డనిపించుకొనగోరునో వాడఁదరికి సేవకుడుగ నుండుగాక" యనియెడు కథ స్మరణీయముగనుండును.

నీతిధర్మము.

(గాంధీమహాత్మ విరచితము.)

ఉపోద్ఘాతము.

మనది మాయాన్ముతవాదయుగముగ నేర్పడినది. సర్వ మతములవారును మతముయొక్క బాహ్యరూపములనె గను నించుచు దానిముఖ్యపధకముల నన్నిటిని విసర్జించుచున్నారు. ధనసంచయవిధానమునం దత్యాశచే నితరులకు తాము హాని చేయుచున్నామని కాని చేయగలమనికాని మఱతురు. రాక్ఫె ల్లరుగారు ప్రపంచమంతలోను మిగుల ధనవంతులుగ నెంచఁబ డుచుందురు. ద్రవ్యసంచయవిషయమున నాయన ధర్మపర్యా లోచన మెన్నఁడు గలిగియుండలేదని యెల్లరకు తెల్లమే. కేవల మతద్వేషము గలవారమని బహిరంగముగ జాటువారు కూడ యూరపు - అమెరికా ఖండములలో ననేకులున్నారు. ప్రపంచమందలి పాపసంచయమె మత మబద్ధమని తెలుపుటకు నిశ్చయమయిన ఋజువని వారు వాదింతురు. అదినిశ్చయ ముగ తప్పుటూహగనున్నది. పనిచేయలేనివాడు పనిముట్లను నిందించునటుల తమ దురభ్యాసములకు మతము నుత్తరవాదిగ జేయుచున్నమాట నిజము. అట్టివారు పూర్తిగ బాధ్యతలేని జీవయాత్రను సాగించుచున్నారు.

నిరుత్తర వాదిత్వాభివృద్ధికి భయముచే గొందఱు వానినెదుర్చుటకు బహిరంగముగ ముందఁగ నిల్చిరి. మఱియు మానుషహృదయముల పయి నధికారము పోగొట్టుకొను నెడల ప్రపంచమంతయు ధ్వంసమయి దగ్ధపటలమగునని వారు న్యాయమగు భయమందుచు జనుల నీతిమార్గమున వర్తింప జేయ విశ్వప్రయత్నముల జేయుచున్నారు. మతముయొక్క ముఖ్యపథకముల వివరముగ బరిశోధించినట్టియు అవియన్నియు నొకేరీతి నీతియొక్క శాశ్వత పథకముల పయిని నిర్మింపబడినవని ఋజువుచేసినట్టియు నొక సంఘమును వారు స్థాపించిరి. అందుచే యేమతావలంబకుఁడయినను నాత్మవినాశనమున దక్క యీ నీతిపథకము నతిక్రమింపఁజాలఁడు. ఈ సంఘోద్దేశము మన యుగమున మంచిచెడ్డలతోఁ బనిలేక మతమనిన మాత్రమున ద్వేషమును వహించు మనోవస్థను ఖండించుటయే యైయున్నది. సర్వమతము లొకేరీతి నైతికమూలపథకముల నాధారపడి స్థాపితములయినవో శోధించుట కాసాంఘికులె దీక్షితులయి యున్నారు. నీతిధర్మమను పేర బరగినట్టియు లోకమునందలి స్త్రీపురుషులెల్లర శాశ్వతముగ బంధించు నీతిసూత్రములతో గూడినట్టియు, నొకక్రొత్త మతమును వారేర్పరచిరి. ఏ సూత్రముల నాచరించుటవలన మానవజాతిక్షేమ మాధారపడి యున్నదో వానిని వివరించుటకు నీదిగువ పుటలలో యత్నించితిమి. వారి మనోకర్షణము గావించునట్టి సూత్రముల నభ్యాసముచే యత్నించుడని యీ చిన్నిపొత్తమును చదువు మా పాఠకమహాశయుల గోరుచున్నారము

వారామాత్రము పనిచేసినయెడల మా శ్రమకై పూర్ణబహుమానమును గాంచినటుల మే మెంచుకొనియెదము.

నీతి బాధ్యత.

ప్రతిమానవ మనోమందిరమునకును రెండు గవాక్షము లుండును. అందొకదానివలన తానున్నస్థితిని, రెండవదానివలన తానెట్లుండవలయునో యాస్థితిని, ప్రకటింపఁబడును. సామాన్యశాస్త్రములన్నియు బ్రపంచకముయొక్క యథాస్థితిని దెలుపుచుండ నీ నీతిధర్మశాస్త్ర మాప్రపంచమెట్లుండవలెనో వివరించును. తన యాంతరంగమును బరిశీలించి తన యథార్థస్థితిని గనుగొని శారీరక మానసి కాధ్యాత్మిక విషయంబుల నభివృద్ధిగాంచుటకై శక్తివంచనలేక వర్తించుట ప్రతిమనుజునకును విధ్యుక్తధర్మము. అన్యాయము, దుష్టత్వము, దంభము మొదలగు దుర్గుణములవలన కలుగు కీడుయొక్క సత్యమును గ్రహించి, వానితోఁబోర యావచ్ఛక్తిని వినియోగించవలెను. ఏదేని గృహముయొక్కపట మాయింటి నెట్లునిర్మింపవలెనో కనపరచుటకుమాత్రము ముపయోగపడునటుల నీతిధర్మబోధనలు మనజీవితములయొక్క నిత్యాచరణవిధానముల నెంతదనుక నియమించునో యంతదనుక దెలుపుటకుమాత్ర ముపకరించుచుండును. నిత్యాచరణమున నుండని నీతిసూత్రములన్ని

యు నిరర్థకములు. నీతిసూత్రముల రాలవలె కంఠపాఠము జేసి వానిని గట్టిగ నేకరవు పెట్టుచు వారిననేకుల గాంచుచున్నారము. కాని యందొకరును వాని నాచరణములో నుంచు బుద్ధిగలవా రుండరు. నీతిసూత్రములన్నియు పరలోకసాధనకుమాత్రము ముప కరించునని యెంచువారు కొందరు గలరు. నీతిపథకముల నిరా ఘాటవిధేయతయుం దుండ తన జీవితమున కుత్తరవు చేయు సిద్ధ పడనివాడు మనుష్యశబ్దార్థమును సార్థకముచేయఁజాలఁడని ఘంటాపథముగ నిర్ధారణచేయగలము. ఈలోకములో మన మనుభవించవలసిన కష్టనష్టములతో బనిలేకుండ బుణ్యాభుజా త్వములలో సౌఖ్యమును కనుగొన మనమెల్లరము శక్తిగలిగి యుండవలెను.

దేవుఁడు సర్వశక్తుఁడు. ఆయన సంపూర్ణతామూర్తి యయి యున్నాడు. ఆయన న్యాయకృపాగుణముల కెవ్వరును పారమేర్వరింపఁజాలరు. ఆయన భక్తులమని నుడివెడి మనము నీతిబాధ్యత తొలగుటకెట్లు సాహసింపఁగలము. ఫలాపేక్షయా నీతియుక్తమగు జీవయాత్రను నిశ్చయముగ గడుపఁజాలము. యోగ్యజీవనము మనకు మేలుచేయునను భావముతోగాక నయ్యది శాశ్వతమయి నిర్వికారమగు ప్రకృతిపథకమగుటను మనకాచరణీయముగ విధింపఁబడినది. సత్కార్మలు నిశ్చయ ముగ మన కన్నవస్త్రములకంటెను మిగుల ఘనతరములుగ నున్నవి. మనకాకలియగునపుడన్నమిడినవారియెడలకంటె సత్కా ర్మాచరణావకాశ మిడినవారియెడల మన మెక్కుడు కృతజ్ఞులు ముగ నుండవలెను.

డాబుదర్పములై ప్రధానముగ నెంచుకొనువాడును, లోకములో గొప్పవాడనిపించుకొన నాతురుఁడగువాఁడును, నెన్నఁడును నీతిమార్గావలంబి కాఁజాలఁడు. శౌచము జ్ఞానము పాటు మొదలగువానియం దెంతమాత్రము నీతిధర్మ మిమిడి యుండదు. నిశ్చయముగ నివియన్ని యుప్రత్యేకముగ సన్మార్గాంతర్భాగములే. కాని యవి యేమనుజునిగాని నీతిపథగామిని గావింపసమర్థములు గానేరవు. నిజమగు నీతిమార్గానుయాయి తన కందువలన ప్రయోజనముకలదని కాదుగాని, అది తనకు ప్రకృతిసిద్ధమగు ధర్మమనియు తనయుచ్ఛ్వాసవాయువువంటి సహజధర్మమనియు, యోగ్యజీవనముచేయును. వేయేల యోగ్యకర్మలు ఫలాపేక్షారహితములు.

అత్యున్నత నీతిపథము.

ఈ దినములలో నీతిపథమునుగూర్చి జనాభిప్రాయములు దృఢగాంభీర్యములుగ నుండునని చెప్పఁబడఁజాలవు. ఇందుకు దృష్టాంతమును గనుఁడు. మానవునకు నీతిమార్గావలంబనావశ్య మెంతమాత్రములేదని కొందరెంతురు. మతమునకును నీతిపథమునకును సంబంధమే లేదని మఱికొందరందురు. కాని యథార్థముగ నీతిపథములేక మతమే యుండనేరదు. నీతిమార్గానువర్తనమే యవశ్యధర్మమని యెంచి

మాని నవలంబించువారలె నిజముగ దైవభక్తులుగ పరిగణింపఁ బడవలెను. స్వదేశక్షేమమునకై తమజీవితముల ధారవోయ సంసిద్ధులయినవారలె నిజముగ నున్నత నీతిపరులగుదురు. ఇందు కుదాహరణముగ జనసామాన్యమునకు విద్యావ్యాపనము గావింప కఠినముగ పాటుబడినట్టియు, కారాబద్ధుల జీవనముల సంస్కరించుట కెన్నిశ్రమలకోర్చియయిన బ్రయత్నించినట్టియు, స్వదేశీయులక్షేమమునకై యనేకచట్టముల నిర్మాణముగావింపఁ బ్రధానకారకుఁడయినట్టియు, జర్మీబెంతమ్మను మహనీయుఁ డత్యున్నతనీతిపథగామియని చెప్పఁబడనొప్పును.

పలువురు నడచుటచే నలిగిన ప్రాతత్రోవల ద్రొక్కుటమాత్రమే నిజమగు నీతిపథముకాదు. కాని మనమందు కనువగు సత్యమార్గమును స్వయముగ గనుగొని యందు నిర్భీతిగ జనవలయును. సత్యమం దట్టి బలవత్తరావలంబనము లేనియెడల నిజమగు యభివృద్ధి యసాధ్యమగును. అనగా నభివృద్ధి సంస్కారము లనిశము నీతిధర్మబద్ధములయి దానితో నవి నాభావములయి యుండును.

మన కోరికలు నుద్దేశములును రెండుతరగతులుగ విభజింపఁబడుచున్నవి. స్వప్రయోజనయుక్తములు, పరోపకారాయత్తములునని. స్వప్రయోజనయుక్తములగు కోరికలన్నియు దుర్నీతిదాయకములు. కాని పరుల కుపకారముగావింప నాత్మాభివృద్ధినొందు కోరిక నిజముగ నీతిసమ్మతము. మన మొరులకు గావించిన యుపకారములనుగూర్చి పొగడుకొనసాగినను వాని

నిగూఢ్చి గర్వోక్తులు పలికినను, మనము నీతిదూరుల మగుదుము. సత్కార్యాచరణము ధర్మమని సత్కర్మలఁ జేయు బలవత్తరప్రయత్నుఁడగుటయందే పుణ్యమున్నది.

ఆగ్రహము, అనృతము, కలహము, మొదలగు దుర్నీతి బీజములకు తావొసఁగ నంగీకరించిన మనుజుఁడుగాని కుటుంబముగాని శాశ్వతవినాశనము గాంచును. మంచిని జేయు శక్తి మనకు బాహ్యమునుండి రానేరదు. అది యెల్లపుడు మనలోపలనే యున్నది. దానిని యుక్తసాధనములచే మనమభివృద్ధి మాత్రము గావింపవలసియుండును. మానవజాతి క్షేమమునకయి మన మనవరతము పాటుపడవలయునను విషయమె మహోన్నత నీతిపథకమని మనము కనుగొనుచున్నాము. ఈప్రధానమగు సత్యమును మనమొకసారి గ్రహించినపు డితర నీతిపథకములన్నియు స్వయంప్రకాశములయి తోఁచును.

సత్కర్మయననేమి?

చాలవరకు మనమెల్లరము గతానుగతిక లోకసంప్రదాయాచరణ పరాయణులముగ నుందుముగాన మన సామాన్యకర్మములలో ననేకములలోనికి నీతిప్రసంగ మెంతమాత్రము చేరకుండును. నిశ్చయముగ ననేకాంశములలో సంప్రదాయసిద్ధముల నవలంబించుట ముఖ్యమైయున్నది. ప్రతిమనుజు

మును తనస్వంతమార్గమునే యవలంబించునెడల నీప్రపంచ మున గందరగోళస్థితికంటె నన్యముండనేరదు. ఆచారసంప్రదాయములలో దేనినయిన మూఢముగ ననుసరించుట నీతిమార్గవిరోధమగును.

ఐచ్ఛికముగాని కర్మమెద్దియును నీతియుక్త మనబరగదు. కేవల యంత్రప్రాయులమయి మనము వర్తించునెడల నీతిమార్గప్రసంగ మవసరము కానేరదు. ఏకర్మనుగాని నీతియుక్తమని యనగోరుదుమేని యది మనఃపూర్వకముగాను, విధ్యుక్తధర్మముగను దానినొనర్చి యుండవలెను. జ్ఞానకృతకర్మలకును నజ్ఞానకృతకర్మలకును భేదముకలదు. ఒకయపరాధికి క్షమాపణపత్రము నొసంగిన రాజు సత్కార్మ గావించినవాడగును. కాని యాక్షమాపణపత్రమును గొనిపోయిన రాజభటుఁడు రాజుచేత కేవల మొకపరికరప్రాయుఁడగును. కాని యాభటుఁడు రాజుగారి క్షమాపణపత్రమును తన విధ్యుక్తధర్మమని తలంచుకొనుచు గొనిపోవునేని, వాడు పరికరప్రాయుఁడగుట మాని వానికర్మము సత్కార్మమగును.

తన స్వబుద్ధి నుపయోగింపక నలువురునడుచు దోవనే యవలంబించువాడు నీతియు, యోగ్యతయు ననవేమో యెన్నఁడును తెలియఁజాలఁడు. లోకములోని మహాపురుషులెల్లరును లోకోపకారము గావించుటకై యేర్పడిన సంప్రదాయములకు గాని, స్థాపితములగు నాదృశ్యములకుగాని, వ్యతిరేకముగ బ్రవర్తించినవారుగనె యున్నారు. తన యభిప్రాయముల నేర్పరచుకొనుటయందును, వాని బ్రకటించుటయందును, నిర్భీతుఁ

ముగానట్టియు, తనయంతరాత్మ యుద్బోధనల నిరాఘాటముగ మన్నించునట్టియు, నేమనుజుఁడుగాని సుగుణశీలుఁ డనఁబడ నేరడు. అంతరాత్మ యుద్బోధనలె దైవబోధనలనియు, తన ప్రతికర్మయొక్కయు, యోచనయొక్కయు మంచిచెడ్డల కదియ కడపటితీర్పుకర్తయనియు, సత్యగ్రహణము చేయ కుండునంతకాల మది యసాధ్యముగ నుండును.

విశేషించి యొకకర్మయొక్క యోగ్యతాయోగ్యతలు తీర్మానించునపుడు కర్తయొక్క యుద్దేశమును పరిగణింప వలయును. ఒకేకర్మ దానిని బురికొలుపు యుద్దేశముల ననుసరించి సత్కర్మయో దుష్కర్మయో యగుచుండును. ఇందుకు కారణముగ నిరువురుమనుజులు బీదల కన్నప్రదానము గావించు నభ్యాసము కలిగియుండిరని యూహింతము. అందొకఁడు కరుణాళుఁ డగుటచేతను, రెండవవాఁడు పేరుప్రతిష్ఠలు సంపాదింపనో, గొప్పతనము బడయుటకో, మరి యేయితర ముగు . యాత్మప్రయోజనాపేక్షకో యనుకొందము. వారిరువు రొక కార్యమునే జేసిరి. ఈరెండువిషయములలోను కర్మ యొక్కతీరె యయ్యును మొదటివిషయమున నదినీతియుక్తము. రెండవదానియందు దుర్నీతియుక్తముగ నున్నది. కాన నీతియుక్తముగు యుద్దేశముచేఁ బురికొల్పఁబడిన యేకర్మయును నీతియుక్తమనఁబడ నేరదు. సత్కర్మ లనిశము సదుద్దేశప్రేరితములని నుడువజాలము.

సత్కర్మయొక్క ఫలితము మనకదృశ్యముగగాని, యననుకూలముగ గాని, తరుచు గనఁగొనుచుందుము. అయి

కనుమనకర్మల ఫలితములనుగూర్చి యోచించుట మనకెంత మాత్రమును జోక్యము లేదు. మనయుద్దేశ మకల్మషమనియు, చేసినదిసత్కార్యమనియు మాత్రము మనంతటమనము నిర్ధారణచేసికొని మిగతను దైవముపయి విడిచిపెట్టవలెను. అలెగ్జాండరుచక్రవర్తికి చరిత్రకారులు మహాద్బిరుదము నాతనిపేరునకు ముందు జేర్చిరి. అతఁడేగిన చోటులనెల్ల గ్రీకుదేశపు విద్యలను, కళలను, శాస్త్రములను, గ్రీకులనడవడులను, యాచారములను, స్థిరపరచెను. అవి నిరాఘాటముగ సత్ఫలప్రదాయినులయ్యెను. కాని యాతనియుద్దేశము వీనినన్నిటిని బట్టి పేరుసంపాదించుటయై యుండెను. ఇట్టిస్థితిలో వానికర్మలు నీతియుక్తములనియెట్లు దెలుపగలము? అతఁడు యుద్ధవీరుఁడుగగాని, పరిపాలకుడుగగాని, మహాద్బిరుదమున కర్హుఁడయ్యెనుగాని మహామహుఁడు లేక సుగుణపూర్ణుఁడని తెలుపఁబడనేరఁడు. ఎయ్యదిగాని స్వతస్సిద్ధముగ సత్కార్యమయ్యేనేని, సదుద్దేశప్రేరితమయ్యేనేని, యదిపూర్ణముగ నైచ్ఛికమయినతప్ప, నీతియుక్తమని చెప్పఁబడనేరదని, పైనుదహరించినదానినుండి తేలుచున్నది. ప్రాతఃకాలమున బెండలకడ నిద్ర మేల్కాంచనిచో నుద్యోగస్థానమునకు బోవు టాలస్యమగుటచే నాయుద్యోగము పోవునను భయమున నట్లుచేయుటవలన పుణ్యము లేదు. అటులనే కేవలభోగానుభవమునకు తగుస్థితి లేకుండుటచే నేను నిరాడంబరజీవనము చేసినయెడల నందుపుణ్యములేదు. కాని నేను ధనవంతుఁడనయి యుండియు, నాచుట్టునుండు బీదసాదలకులేని సుఖభోగముల నే ననుభవించుట పాపకార్యముగ

నుంచునను విశ్వాసముతో నిరాడంబరజీవనముచేయ నేను స్వేచ్ఛగ నెంచుకొనునెడల నాకర్మ సత్కర్మగనుండును. ఆదేశీరున నాసేవకులు పనిలోనుండి మానుకొందురను కేవల భీతిచే వారిజీతములను వృద్ధిజేసితినేని నేను సన్నీతిపరుఁడ ననఁబడనేరను కాని నాయనుచరులతోపాటు నాసంపాద్యమును పంచికొనుచుట నావిధ్యుక్తధర్మమనియెంచి వారిజీతముల వృద్ధిగావింతునేని నాకర్మ నీతియుక్తమయినదగును. ఆరీతినే భయమువలనగాని, మరియేవిధమయిన బలవంతముచేగాని కేడింపఁబడిన ప్రతికార్యము నీతిదూరమగును.

ఆలాగుననే యత్యుత్కృష్టకర్మలు సయితమాత్మలాభాపేక్షాకలంకదూషితములగుచో నీతియుక్తములుగనుండనేరవు. నిశ్చయముగ స్వప్రయోజనయుక్తములగు కర్మలన్నియును నగత్యముగ చెడ్డవికానేరవు. కాని వానిని నీతియుక్తములనుట నీతిమార్గదూషణ మగును. నిశ్చయముగ యధార్థవాదిత్వ మాచరణీయమార్గములలో సర్వోత్తమముగ నున్నది. కాని తాను వర్తించుమార్గము నారీతిని శ్లాఘ్యముగావింప యత్నించువాడు సన్నీతిపరుఁడు కానేరఁడు. అటులనే ప్రేమ దివ్యధర్మముగ నున్నది. కాని యయ్యది స్వప్రయోజనపరత కాధారమగునెడ ధర్మముగనుండ మానును. వికారహేతువులలో కూడ నిశ్చలమయి నిలచునదియే ప్రేమయని షేక్సుపియరు మహాకవివరుఁ డందముగ వర్ణించి యున్నాఁడు.

పరలోకమున సౌఖ్యదాయకములను నాశచె ప్రేరిత

మొలగు సత్కార్యము లన్నియును నీతిధర్మేతరములనికూడ తేలుచున్నది. సత్కర్మను సత్కర్మయని మాత్ర మాచరించు వాడుమాత్రము నిజమగు ధర్మపరుఁడుగ నుండును. తన భక్తికై ప్రతిఫలమును స్వప్నావస్థయందైన నపేక్షించని మనుజుడే దైవభక్తుడుగ నుండును. అందుచే తన మిత్రులకు సత్యసంధుడుగను శత్రుల కసత్యవంతుడుగనుండువాడు పిరికివందగ నెంచబడవలెను.

ఇప్పుడొక కర్మయొక్క ధర్మము దానిని ప్రేరేచు నుద్దేశముల స్వభావమునే మూలాధారము గావించుకొని యుండును. మానవహృదయమునఁజొచ్చి వాని మనోభావముల గనిపెట్ట జాలము గాన వాని కర్మలనుగూర్చి నిర్ధారణము గావించుటనిశము కష్టముగనుండును. కాన నీఘనశోధనలచే మన సర్వమనోభావములును బ్రకాశితములుగ నుండవలెను.

అన్ని ధర్మములకంటె నతీత ధర్మము.

ఒక కర్మయొక్క మంచిచెడ్డల నిర్ణయించుటయందొక నైతికప్రమాణమును సహజముగ ననుసరింతుము. ఒక కర్మను సత్కర్మయనిగాని దుష్కర్మయనిగాని యనుటలో నది లాభకారియా? నష్టప్రదమా? యనిమనము యోచింపము. మనము యుక్తాయుక్తముల నిర్ణయించుట జాగ్రదేతరావస్థలయందు

మనము స్వీకరించిన పూర్వవాసనా లబ్ధభావముల పయి నాధారపడి యున్నది. ఒక మనుజు డింకొకని కేదయిన యుపాయము చేసినయెడల నందువలన మన కేనష్టము కలుగకపోయినను దానిని మనము నిరసింతుము. కొన్నియెడల నాదుష్కార్య కర్తకు సానుభూతి కనపరచుటకూడ దటస్థమగును. కాని యెప్పుడు కూడ వాని కర్మల నిరసించుటకు సంశయించము. అన్నికర్మల యుద్దేశమును మనము పరిశీలింపజాలము. కాన మన తీర్మానములలో దరుచు మనము పొరబడుచుందుము. అయినను నది మనకు కొంతమేలు కలిగినప్పటికిని దుష్కర్మను దుష్కర్మగానే యనివార్యముగ నెంచుదుము.

ఒక కర్మయొక్క నైతికప్రయోజనము మన స్వంత యిష్టానిష్టముల నాధారముచేసికొనియుండదని స్పష్టమగుచున్నది. తరుచుగ మన సానుభూతులు నిజమగు నీతిమార్గమునకు భిన్నముగనున్నట్లు నిశ్చయముగ గనుగొనబడుచున్నవి. మనబిడ్డ కేదేని నొకవస్తువునిచ్చుటకు మనప్రేమ మనల బురికొలుపును. కాని యావస్తు వాబిడ్డ కపాయకారియగు నెడల దాని నాబిడ్డ కొసగుట ధర్మదూరముగ నుండును. నైతికోద్దేశములవలన ఉచితముగ బద్ధమయియుండినదప్ప ప్రేమ విషముగ బరిణమించును.

నీతిధర్మముయొక్క మరియొకలక్షణ మది శాశ్వతముగను నిశ్చలనముగను నుండుటయే. అది యన్నిదేశముల యందును నెల్లజాతులయందును వర్తించును. సూర్యుడు మన కన్నులు తెరచి యుండినపుడు మన, కగుపడును. కన్నులుమూసి

కొనునవు డదృశ్యుడగును. ఇది సూర్యునియం దేమార్పునుసూ చింపదుగాని మనదృష్టియందుమాత్రి మట్టిమార్పును దెలుపును.

ఆతీరుననే యజ్ఞానతిమిరాంధులమయి యుండునంతకా లము నీతిధర్మముల సత్యగ్రహణమును చేయఁజాలము. కాని మనదృష్టి నిర్మలినమయినపుడు వానిసత్యమును గ్రహించు టలో నించుకయిన కష్టమును గనజాలకుందుము. అనేకులు తమదృష్టి యాత్మలాభతిమిరపటలాంధీభూతమగునపుడు దుర్నీ తిని సన్నీతిగను, దోషమును గుణముగను, పాపమును పుణ్య ముగను, విపరీతముగ నెంచుచుందురు. మనుజులు తమ స్వలా భాయత్తములగు నుద్దేశముల పీడి నీతిధర్మమునందే తమదృ ష్టిని నిలుపుసమయ మత్యాసన్నమగుచున్నది. నీతిశాస్త్రమిం కను బాల్యదమికదశయందున్నది. జనులు నేటిదనుక బాహ్యా ప్రపంచిక వికారపరిశోధనమునందె యామోదము గలిగి యుండిరి. నైతికప్రపంచపరిశోధనల నిర్భీతిగగావించువారలిప్ప టికి లేరు. ప్రకృతిశాస్త్రములయెడల నెట్టి నిష్కామ్యశ్రద్ధతో బరిశోధనలగావింప తమయావజ్జీవముల గడపుచుండిరో యట్టి పూనికతో పాటుపడ సిద్ధముగనుండిరేని నీతిమార్గముయొక్క సత్యధర్మములనుగూడ కనుగొని నిర్ణయించుటకును, వానినొక క్రమముగ నిరూపణగావించుటకును నవకాశముండును.

నీతి ప్రపంచకముయొక్క ధర్మములు మన యభిప్రా యముల నుద్దేశముల నాధారముచేసికొని యుండలేదు. అవి మనుష్యకృతచట్టములవలె నస్థిరములుగ నుండవు. కాని శాశ్వ తముగ చెల్లదగినవిగ నుండును. కావున రాజ్యాంగశాసనముల

కంటెను నధికశ్రద్ధతో వాని మన్నింప బాధ్యులముగ నున్నా రము. రాజ్యాంగశాసనోల్లంఘనముగావించి తదాగ్రహపాత్రు లగుటకు మీరంగీకరింపవచ్చును. కాని నీతిశాసనముల నుల్లం ఘించి భగవదాగ్రహపాత్రులగుటకుమాత్ర మెన్నఁ డంగీకరింపఁ జాలరు. ఎన్నఁడయిన రాజ్యాంగశాసనములు నీతిధర్మవిరుద్ధము లగునేని యట్టియెడల నిశ్చయముగ రాజ్యాంగ శాసనోల్లంఘ న మనతిక్రమణీయవిధ్యుక్త ధర్మమగును.

రాజ్యాంగశాసనములకును నైతిక శాసనములకును గల గొప్పభేదము నీతిధర్మములు ప్రతిమనుజుని యాత్మపీఠమున నధి ష్ఠించియుండుటమాత్రమే యయియున్నది. సత్యము మన లోపలనేయున్నది. మన యెల్లరహృదయకేంద్రములందును నతి గంభీరస్థానమున సత్యము పరిపూర్ణముగ భాసిలుచుండును. ప్రతి దుష్కర్మాచరణకర్తయు తాను దుష్కర్మను జేయుచున్నానని తనయంతరంగమున నెఱుఁగును. ఏలనన నసత్యమును సత్య ముగ భ్రమింపఁజాలఁడు. మిగుల భ్రష్టులగునట్టియు, నెన్నఁ డును నీతిధర్మములకు విధేయులుగానట్టియు, జనులు సహితము నీతిబాధ్యతను గుర్తించియుండుటచే తామును పుణ్యాత్ములని గాని, నీతిపరులనిగాని యనిపించుకొనుటకు గర్వము జెందుచు న్నారు. నిశ్చయముగ నీతిధర్మముయొక్క మహావైభవమి దియే. ఆచారమును లేక సాంప్రదాయమునుగాని, జనసామా న్యాభిప్రాయమునుగాని యది యెన్నఁడును పరిగణనము చేయ దు. మిగుల తరుచుగ సంప్రదాయము నీతిధర్మముతో నెన్నఁడు సమీకరింపఁబడనేరదు. సత్యమునుగూర్చిన తన యభిప్రా

కము జనసామాన్యాభిప్రాయవిరుద్ధమగుటచే, సోక్రిటీసను జ్ఞాని సత్యమునకుబలియై ఖ్యాతినొందెను. ఏసత్యముకొరకు తన ప్రాణమును బలియొసఁగెనో యయ్యది యెన్నఁటికిని సత్యముగనే యుండియున్నది. అది యెన్నటికిని తప్పక యట్లేయుండును. సత్యపుణ్యములు శాశ్వతముగ భగవత్సామ్రాజ్యమున ధర్మశాసనములుగ నుండవలెను.

ఏమనుజుఁడుగాని, జాతిగాని, నీతిశాసనమును శిక్షాభయవిరహితముగ నుల్లంఘింపఁజాలఁడు. దొంగవాడు తనయాత్మధనమునే గోల్పోవును. మోసగాడు తన్నుతాన మోసము గావించుకొనును. పాపము కొంతకాలమువరకు జయముగాంచవచ్చును. కాని యెన్నఁడో త్వరగనో యాలస్యముగనో భయంకరవినాశము దానికై యెదురుచూచుచుండును. అస్సీరియా, బాబిలోను, సామ్రాజ్యములు పాపమువలన వినాశనమును గాంచినవి. గ్రీసు-రోము దేశములు ధర్మపథము విడిచినప్పుడు మిగుల జ్ఞానులగు మహామహులునయితము వాని విధ్వంసమును రక్షింపఁజాలకుండిరి. ఫ్రాన్సు దేశపు రాజ్యవిప్లవ మాదేశమును చిరకాలము పీడించిన నిరంకుశత్వమను పాపమునకు ప్రతీకారకారణమయ్యెను. ఇందుకు వ్యత్యయముగ ధర్మమార్గానుసారులయగు మనుజుఁడెల్లప్పుడు గొప్పతనమునే గాంచును. ఈ పని చేయు కుటుంబముగాని, సంఘముగాని, యభివృద్ధిజెందును. ధర్మశాసనముల నవలబించు జాతిపయిని శాంతి, స్వేచ్ఛా, సౌఖ్యములను, వరములను ప్రసాదింపఁబడకెన్నఁడు తప్పిపోకుండును.

సున్నా
తుఁ

మతము — నీతి.

నీతిమతములు కేవలభిన్నములని జనసామాన్యాభిప్రాయము కనబడుచున్నది. కాని యీపొత్తమున నట్టిభేదమును పాటించియుండలేదు. మతము నీతిధర్మమున నంతర్భాగము కాదనువారును, నీతిమార్గమునకు మతప్రసక్తియే లేదనువారును, ప్రియుశః నన్నందునకు నిందించిన నిందించవచ్చును. అయిన నీరెండింటికినీ ముఖ్యసంబంధము కలదని నొక్కి వక్కాణింప సాహసించెదను.

జనసామాన్యాభిప్రాయము ననుసరించి విమర్శించునెడల మతము నీతిమార్గమున కేవిధమయిన సంబంధమును లేనిదిగ గన్పట్టును. కేవల నీతిబాహ్యకర్మల నాచరించుచు, మతాభిమానులమని గర్వించు దాంభికులగు దుర్మార్గుల నెందరనో గనుచున్నారము. ఈరీతిని కీర్తిశేషులగు బ్రాడ్లా మున్నగు కొందరు పుణ్యమార్గానుచరులును సన్నీతిపరులును నయ్యును నాస్తికులమనుచు గర్వించుచున్నారు. ఈరెండును దురభిప్రాయములుగ నున్నవి. కాని మొదటితెగవారు తమదౌర్జన్యమును మతవేషముచే గప్పిపుచ్చుదురు. కావున సంఘద్రోహు లగుచున్నారు. మతమును, నీతిధర్మమును, నవినాభావములుగ నుండవలెను.

పూర్వకాలమునందలి జనులు కేవల సాంఘికబంధములచేఁ గట్టుపడియుండిరి. అనగా వారు సాంఘికజీవనమున కవసరములగు నగత్యములనే పాటించువారు. ధర్మమే జయమందు

వనియు, దుష్కార్యకర్త తుదకాత్మవినాశనమును గాంచు ననియు, కాలక్రమమున వారు గ్రహింపగలిగిరి. ఈవిధమున నాత్మరక్షణార్థమగు సహజప్రవృత్తి మానవుని నైతికబీజాభివృద్ధి హేతువయ్యెను. మతవిషయిక మనోభావములు మానవ హృదయాంతరస్థితములయి యుండక తద్బాహ్యప్రదేశముల యందే యుండును. మన కేదయిన కీడుగాని, విపత్తుగాని, మూడునెడలమాత్రమే విషయమున తీవ్రముగ యోజింపఁ సాగుదుము. భయజనితమగు భగవద్భక్తి భక్తియే కానేరదు. సత్యాసత్యములలో నెయ్యది గ్రాహ్యమో యెన్నుకొను కాలము ప్రతిమానవునకు తటస్థమగును. అప్పుడు ఫలితములతో బ్రసక్తిలేక చెడుగును విడిచి మంచిని గ్రహించి యనుసరించుటకు మనఃపూర్వకముగ నిశ్చయము గావించుకొనవలెను. అపుడుమాత్రమె వాడు నీతితత్వముయొక్క సత్యమును గ్రహించెనని చెప్పనొప్పును. మతమును విడనాడనేని యట్టి నీతి కేవల కపటయుక్తమని విస్పష్టమగును.

పరులకు హానిచేయుటవలన స్వార్థమును సంపాదింప గలిగినను మనమట్టిపనిని చేయరాదు. ఏలనన దుష్కార్యాచరణమువలన మనము పొందెడిమేలు మేలువలె తోచినను నిజముగ నదిమేలే కానేరదు. తనయాత్మను గోల్పోయి ప్రపంచమంతయును సంపాదించినను యది మనుజున కేమిలాభమును కలుగజేయును. బిస్మార్కనువాడు జర్మనీదేశము నైహికముగ నభివృద్ధి గాంచుటకనేక దుష్కార్యముల నాచరించెను. సామాన్యముగ నతఁడు యువకులు తన బోధనాచరణములో నుంచుట

కాలఁడేల యోచింపకుండెను. అతని నైతికధర్మము మతమును విడనాడియుండుటచే నిజమయిన నీతిమార్గము కానేరదని సువ్యక్తమగుచున్నది. నేలపాతిన బీజమున కుదక మెట్టిదో నీతిధర్మమునకు మత మట్టిది. నీరులేనియెడల బీజము భూమిలో నెట్లు పొట్లిపోవునో యట్లే మతదోహదవిహీనమగు నీతికృశించి క్రమముగ నశించును. సత్యమయిన మతమును నీతిమార్గమును నవినాభావముగ నొండొంటితో సంబంధించియున్నవని స్పష్టమగుచున్నది. అనగా మతవిహీనమగు నీతిధర్మము శుద్ధశూన్యము. ప్రపంచమునందలి గొప్పమతములవలన శాసింపఁబడిన నైతికప్రవర్తనాపథకములన్నియు నభేదములయి యొకేరీతి నున్నవి. గొప్పమతబోధకు లెల్లరు మతము నీతిపై నాధారపడియున్నదని యుద్ఘోషించియుండిరి. పునాది దిట్టము చెడినప్పుడొక మేడ నేలగూలిన వడువున మతములన్నియు వానిమూలాధారమగు నీతిధర్మములు సంచలించినపుడు ధ్వంసమూలియగును.

పయినిచెప్పిన దానినిబట్టి మతమునకును నీతికి నభేదాధ్యవసాయమని తేలుచున్నది. సత్యగ్రహణ ఋజుమార్గవర్తనములే సర్వోత్కృష్టమతము. భగవన్నామోచ్చారణము గావించుచు దుష్కార్యాచరణమొనర్చితిమేని యాభగవదనుగ్రహంబును సంపాదింపఁ జాలుదుమా? ఒకఁడు భగవంతుఁ డున్నాడనినుడువుచు నసత్యనీతిదూరజీవనము చేయుచున్నాడనియు, నూహించుము. ఈ యిరువురిలో నెవఁడు నిజమగు దైవభక్తిని, నీతియుక్తిని కలిగియున్నాడో, నిర్ధారణముగావింప వారిలో నేసంశయమయిన నుండునా? భగవంతుని కేవల వాఙ్మాత్రా

ధవముగాపించు మొదటివాడు నాస్తికాధముని కంటె నధముడు. రెండవవానిని దేవునిశాశ్వితముయినట్టియు, నిశ్చలమయినట్టియు, శాసనములను శిరసావహించుటచే గొప్పదైవభక్తుఁడని తప్పక చెప్పవలసియున్నది. నైతికశాసనానుశరణమే మతశబ్దార్ధముగనున్నది.

డార్విను — నీతిధర్మము

ఐచ్ఛికముగను మనఃపూర్వకముగను సత్కార్యాచరణములో నిజమగు ఘనత యిమిడియున్నది. ఎవ్వాడు విషయాతరంగాఘాతుఁడు గాకుండు, నెవ్వాఁడహంకారమహావాతప్రచలితుఁడుగనుండు నెవ్వాఁడు ఋజుమార్గమని తాను గుర్తించిన దాని ననుసరింపఁదగు మనస్థైర్యము శక్తియుక్తులు గలిగియుండు నాతఁడె మానవుఁడననొప్పును. ఎల్లవారును జితేంద్రియులుకారు. బాహ్యప్రపంచకమున కనుకూలముగ మనము వర్తింపక తప్పదు. బాహ్యప్రపంచానుకూలముగ మనము వర్తించునపుడు నీతిపధకముల ననుసరింపవలయునా? లేక బాహ్యప్రపంచమన నెట్లుత్రిప్పిన నట్లు చేయవలయునా? యను ప్రశ్నకలుగుచున్నది. ఈ సందర్భమున డార్వినుగారి మతమెంతవరకు ప్రమాణముగ నిలుచునో యోజింపవలసియున్నది. డార్వినుమతము ననుసరించి యుత్తమముౖలె నిలచునేనునది ప్రకృతిధర్మము. మనుజుఁడును హీనజంతువులనుగూడ నాత్మరక్షణము

నేకయి నిరంతరము పోరాడుచుండురనియు, నందవ్ర్రతమములె నిలచుననియు, నన్వ్ర్రములు నాశనము గాంచుననియును యీ మతసారము. నిలచుట కనన్యగతికసాధనమయిన, యవ్ర్రత కేవలము శారీరకమానసిక బలములలో నొకటయినచో మానవవ్యాపారములలో నీతిమార్గమునకు తావుండదు. అవ్ర్రత యున నిజముగ నిదియేనా? నీతిధర్మమునకును బ్రాహ్మ్యాప్రింపచకమునకును ముఖ్యసంబధముకలదని డార్విను గారె స్వయముగ దెలిపియున్నారు.

మనుష్యుఁడు, ఎలుగుగొడ్డు, దున్నపోతు, మొదలగు యితరజంతువులకంటె దేహబలమున తగ్గియున్నాడని స్పష్టమె. పయిజంతువులతోఁ బోరునెడ వానికతఁ డోడిపోవుట నిశ్చయము. అయినను మానసికాధిక్యతవలన మనుజుఁడు వాని వశవర్తులుగ గావించుకొనియుండెను. అటులనే మనుజులలో పయిత మొక పోరాటమున నధికసంఖ్యలు జయనిశ్చయమునకు జాలియుండవు. విస్తారముగ మానసికశక్తిగల కక్షివాద పరిమితసంఖ్యాకుల పయినే జయమునందగలరు. కావున మానసికశక్తి దేహదార్ఢ్యముకంటె నిరాఘాటముగ బలవత్తరమయి యున్నది.

డార్వినుగారంగీకరించినటుల నైతికబలము మానసికబలముకంటెనయితమధికబలముగ నున్నది. నైతికావ్ర్రతగలవారలె ప్రపంచకమున దుదకు బలవంతులు. కేవల శారీరకధర్మముల యాధిక్యతనుగూర్చియె డార్వినుగారు బోధించిరనియు, కాబట్టి నైతికధర్మము ప్రపంచకర్మమున తావొసఁగబడియుండలేద

నియు కొందరుజను లభిప్రాయపడుచున్నారు. కాని యిది కేవలము తప్పుటూహ. ప్రపంచిక చరిత్రపరిశోధనమువలన నైతికపథకములు శిలాక్షరములవలె శాశ్వతములని తెలియవచ్చుచున్నది. సత్యమును, జయమును, చిరస్థాయులుగనున్నవి. అసత్యమున న్యాయమును చిరస్థాయులయ్యును ఘోరించి విప్లవమువంటి మహాప్రళయముల కతమున వినాశమును జెందుచుండును.

నైతికధర్మాధికతను ఋజువుచేయుటకు సామాన్య జీవితములనుండి దృష్టాంతరముల గనబరచ వచ్చును. ఇందు కుదాహరణముగ నణకువ ముఖ్యముగ నైతికయోగ్యతగనున్నది. గర్వియు తలబిరుసుమానిసియు కొంతవరకు జయమును గొనవచ్చును. కాని తుదకాతడు బాధ జెందవలసియుండును. భోగపరాఙ్ముఖత దోషదూరతకూడ నింకొక నీతిధర్మముగ నున్నది. ఆంగ్లేయ దేశమున ముప్పది, ముప్పదియైదు సంవత్సరముల ప్రాయమున త్రాగుడు నభ్యసించినవారు సగటున మరి పదమూడు పదిహేను వత్సరము లధికముగమాత్రము జీవింతురనియు నాచరభ్యాసదూరులు డెబ్బది సంవత్సరముల ప్రాయమువరకు జీవింతురనియు జనాభాలెఖ్ఖల వలన దెలియుచున్నారము. మరియు వ్యభిచారము మిగుల ఘోరమగు నైతికదోషము. ఆదోషమును గావించువారకాల మరణమును గాంతురు. అట్టివారు సంతానవంతులగుచో నా సంతానము మిగుల నీరసముగను బలహీనముగ నుండును. వారొడలు ముదిరినకొలది బలహీను లగుచుందురు.

వివిధజాతుల దృష్టాంతములవలన నీతిపథకముల యొక్క వ్యాప్తి యెంత నిర్దుష్టస్థిరభావముగ నున్నదో కూడ చూడ గలము. ఇందుకు తార్కాణముగ నండమానుదీవులలో సంతానలాభానంతరమున పురుషులు తమభార్యల విడచుచుందురు. అనగా వారు కేవల మాత్మలాభోద్దేశములవలన నడుపబడుచు నీతిధర్మములకు విరుద్ధముగ వర్తించుచున్నారు. దీనికి ఫలిత మాజాతియే శీఘ్రముగ నాశనముజెందును. డార్వినుగారు తెలిపినట్లు హీనజంతువులలోనయిన మీా నీతిబీజముండును. మిగుల పిరికిజంతువులు నయితము తమపిల్లల కొరకు తమ జీవితములకు భంగమువచ్చినను శత్రువు నెదిరించి నిలచి వానిరక్షింప యత్నించుచుందు ననుటయె పయి దానికి ఋజువగును. నిశ్చయముగ సర్వజంతువు లానీతిశాసనమునకు సమానముగ బాధ్యతగలిగియుండని యెడల జీవనములన్నియు నాశనములగును. ప్రపంచికమంతయు నెడరిగ నూరును. తన నీతిజ్ఞానము హీనజంతుజాలమునందుకంటె తీవ్రముగను, నున్నతముగను నభివృద్ధిగాంచి యుండెననెదును—స్వకుటుంబముకొరకును, స్వసంఘముకొరకును, స్వదేశముకొరకొను, తన జీవితమును బలియొసంగ శక్తుడుగ నున్నాడనెడు హేతువులవయిని మానుషాధిక్య మానుకొనియున్నది. అర్వాతమములె నిలచునెడు డార్వినుగారి సిద్ధాంతము ననుసరించి సహితము మనుజుడు తనకర్మలన్నిటియందును నైతికోద్దేశములచే నడపఁబడుటకు బాధ్యుడయియున్నాడని మనము తెలిసికొనుచున్నారము. మానవాధిక్యత ధనసంచయములను గాని, నాశనయోగ్యా

యుద్ధములనుగాని, యానుకొని యుండలేదు. కాని కేవలస న్మార్గవర్ణనమందును ఋజుభావమందును నున్నది.

నీతి-లోకసంగ్రహము

ఇదివరకు తెలిసినదానిని బట్టి లోకక్షేమము, నీతిమార్గావలంబనము నన్యోన్య మత్యంతసంబంధముకలవని తేలుచున్నది. ప్రేమ, ధర్మము, కృతజ్ఞత, దేశభక్తి, మొదలగుసద్గుణములన్నియు లోకోపకారఫలప్రదములుగ నున్నవి. నిజముగ నొకానొక మనుజుని ప్రత్యేకక్షేమసంపాదనమాత్రమున తృప్తిగాంచునట్టియు నొక్కమనుజుని క్షేమము కొఱకుద్దేశించునట్టియు ధర్మమెద్దియు నుండదు. ఇందుకు విరుద్ధముగ ప్రత్యక్షముననో పరోక్షముననో దుష్కార్యకర్తతోపాటితరుల ననేకుల బాధించని యధర్మమెద్దియును నుండదు. కావున నెవఁడుగాని యోగ్యుఁడా? యయోగ్యుఁడా? యనువిషయము కేవలమాతనిని సంబంధించినదెగాక సంఘమంతకును యింకను ప్రపంచమంతకును సంబంధించియుండును.

ఎవఁడయిన నొకజనసంఘమును కట్టుబాటుచేయుశాసనములను, ఆచారములను వర్జించి, యా సంఘమును విడిచి జీవించునపుడు సహితము వానిచర్య తోడివారి కాదర్శకము కాకమానదు. ఏలనన భావప్రపంచము దిక్కాలోద్యవధులు లేకున్నది. ఒకయాచారముతప్పని యేరికయిన శ్రద్ధావిశ్వాసము

కలుగునప్పుడు తమ యభిప్రాయములను యితరులా మోదించి నను లేకున్నను ఆతఁడు దాని నతిక్రమింపవలెను. తనకు తప్పని తోచినదానిని తొలుత విసర్జించి పిమ్మట యితరులకు తన భావ నల బోధించి వారలను తనయుద్దేశమునకు మరలించుట వాని ప్రథమకర్తవ్యముగ నున్నది. ఎల్లమహావీరులును, మహర్షులును నవతారపురుషులును నీ రకమువారుగ నున్నారు. వారి విశుద్ధ నిష్కాపట్యముచేతను నిర్భయమగు యథార్థావలంబనముచే తను, మానవ మనోభావవీధుల ననేకసంస్కారణముల జేసిరి.

మనుజుఁడు తాను స్వప్రయోజనపరుఁడుగను నితరుల కష్టసుఖముల నాలోచింపనివాడుగను నుండునంతకాల మతఁడు పశుప్రకంటెను హీనుఁడుగ నుండును. తన కుటుంబక్షేమమునకై పాటుపడసాగినపుడు పశుత్వమును విడనాడును. తనసంఘమంత నుగాని తన జాతినంతనుగాని స్వకుటుంబముగఁ జూడసాగినపు డింకను నున్నతపదవిని గాంచును. అనాగరికులనఁబడు జాతులను గూడ స్వకుటుంబమువారుగ నాదరించ మొదలిడునపు డింకను మహోన్నతస్థానమును గాంచును. తనతోడివాటి జనుల క్షేమమునకయి యెంతవరకు పాటుపడుచుందురో దాని ననుసరిం చి మనుజులుఘనత జెందుదురు.

మన తోడిమనుజుల నెల్లరిని మనము సానుభూతితోడను, దయతోడను జూడకుండుదనుక మనము నీతిధర్మావగాహనుల మయితి మన జాలకుందుము. మహోన్నతనీతి సార్వత్రిక మయి యున్నది. మన సోదరులలో బ్రతివాడును మనస్వేవను గాంచ స్వతంత్రము కలిగియున్నాడని మరువక సాధ్యమగునం

తలో నెల్లవిధముల భక్తియుక్తమగు లోకసేవ గావింపవలెను.
తమకు మాత్రమే తా ముత్తరవాదుల మనుకొనువా రుత్తమ
శీలురు కానేరరు. తనస్వప్రయోజనమును, సంరక్షించుకొన
జాలని మనుజుఁడు సంసారరణరంగమున బరాజితుఁ డగునను
కొనుట బుద్ధిహీనమును నపాయకరమునునగు యుద్దేశముగ
నున్నది. నిష్కల్మషహృదయులయి తదేకదీక్షతో బరోపకార
పరాయణులగు వారిని దైవమెన్నఁడును విడనాడఁడు.

నీతిధర్మమున కంద రేక రీతిని బద్ధులగుటచే మానవజా
త్యైకత తెలియుచున్నది. జనులందరు దైవదృష్టిలో సమానులే.
కాని జాతి, స్థితి, మొదలగు భేదములున్నవి. మానవునకు స్థితి
హెచ్చినకొలఁది బాధ్యతలు హెచ్చుచుండును. మన మున్నత
పదము నాక్రమింప దటస్థించునపుడు మనయాధిక్యతలనుగూర్చి
బడాయిచెప్పుకొనరాదు. మనకంటె నధమదశయందున్న వారిని
నిరసించరాదు. వారు వారికర్మల నెట్లాచరించుకొందురో మన
మును మనకార్యముల నట్లే చేసికొందుము. మానవక్షేమ
మను సామాన్యోద్దేశమునకయి యందరు పాటుపడుచున్నారు.
ఇందుకు విరుద్ధాలోచనము గావించునంతదనుక మనము నీతి
మార్గప్రవర్తకుల మనఁబడజాలము.

ఒకజాతివారు తమయాత్మలాభమునకై మఱియొకజాతి
పయి నధికారముచెల్లించుట నీతిధర్మవిరుద్ధమని దీనివలన
తేలుచున్నది. చక్కని యభివృద్ధిగాంచిన యొకజాతీయు లంత
బాగుగ నభివృద్ధినందని జనులపయి నధికారము చెల్లింపదటస్థ
ముగుచో దానిప్రజల తమతో సమానాభివృద్ధిని కలుగజేయు

టకుగాను సర్వప్రియత్నములగావించుట యీజాతియొక్క ప్రధానవిధియై యున్నది. మరియు నప్పుడు నీతిధర్మానుసారముకరాజు యేమార్గముచేతను తనప్రజలకంటె నధికుఁడనని యెంచుకొనగూడదు. ఏలన నిశ్చయముగ నతఁడు జనులసేవకమాత్రుఁడయి యున్నాడు. అధికారులు నిజాధికారబలమును తమతోడి జనులక్షేమమునకై వినియోగపరచవలెను. నైతికపునాదిబద్ధము కానట్టియు స్వలాభాయత్తులుగాని స్త్రీపురుషులతోగూడి యుండునట్టియు నొక ప్రజాప్రభుత్వము నిరంకుశప్రభుత్వముకంటెను పాడుగనుండును.

ఒకసంఘమందుగాని, జాతియందుగాని, బలవంతులు బలహీనులును, నార్తులను రక్షించుట తమవిధ్యుక్తధర్మములలో నత్యావశ్యకమయినదిగ నెంచుకొనవలెను. అందరు మనుజులును నుపకారబాధ్యతయొక్క సత్యమును గ్రహించిరేని ధనసంచయముల గూర్చుట పాతకమని వారెంతురు. అప్పుడైశ్వర్యములో నసమానతలుండవు. అందుచే క్షామోపవాసములుండవు. ధర్మమార్గచరులు, ప్రపంచమున ధర్మ మత్యల్పముగ నున్నదనియు, తా మత్యల్పసంఖ్యాకులమయి యున్నారమనియు యోచించి యట్టియోచనలవలన నధైర్యమును జెందరాదు. మంచి నాచరించుచు మిగత దేవునిపయి విడుచుటయె వారి విధ్యుక్తధర్మము. వారు తమకర్మలఫలమును గూర్చి యెన్నఁడును దలంచరాదు. బాగుగ నొనర్చిన కార్యఫలమది జరుగుటయు బాగుగజేసిన కార్యానందము దానిని జక్కగ నెరవేర్చుటయందె యుండును.

ఉ ప సం హా ర ము

ప్రతి మనుజుఁడును తాను నిర్వహింపవలసిన ధర్మములను, బాధ్యతలను, కలిగియున్నాఁడు. అతఁడు తన చెవులలో నొక నిశ్చలమగు చిన్నధ్వని యిట్లనుచుండుటను వినుచుండును. "ఇది నీపని, నీవిధ్యుక్తకర్మము. నీ జయాపజయములకు నీవే యుత్తరవాదివిగ నుందువు. ఏలన నీవే నిన్ను పోలియున్నవాఁడవు. సరిగా నొకపోల్కిఁగల రెండువస్తువుల బ్రకృతి యెన్నఁడును సృష్టించదు. కావున నీవిధిని నీవే నెరవేర్పనియెడల నొరులెవ్వరు దాని నెరవేర్పజాలరు. అది యెన్నటికిని పూర్తిగాకుండ నుండిపోవును."

మన మిదివరకు యోచించినటుల స్వప్రయోజనరహితముగ పరోపకారము చేయుటయె మనుష్యుని విధియయియున్నది. మఱియు నొరులకు మేలుచేయుట కొరకనియెగాక తనప్రకృతిధర్మ మదిగాన చేయుచుంటినని యట్టిపనుల జేయవలెను. ఆత్మబాధకకర్మములలో మనయిష్టప్రకారము వర్తింప సమర్థతకలదని తెలుపుజనులు కొందరుగలరు. కాని నిశ్చయముగ ప్రత్యక్షముగనో పరోక్షముగనో తనతోడి మానవులు క్షేమమునకు సంపర్కములేనట్టియు యీ ప్రపంచమున యేపనిని యే నరుఁడును చేయఁజాలఁడు. ఎంత నిగూఢములగు మనోభావములేని తనయందును, నితరులయందును ప్రభావము కలవని యెల్లరు గ్రహించవలెను. కావున తన మనంబునుండి దుశ్చింతనల దొలగించి ఘనతర మహాశయములకు తా వొసఁగు

వట్లాత్మనిగ్రహము నభ్యాసము చేసికొనవలెను. అతఁడు తన శరీరమును తనమనస్సువలెనే నిర్మాలిన్యముగను, పరిశుభ్రము గను నుంచుకొనవలెను. మనుష్యుఁడు నిజమనోభావభావితుఁడగును. తానెట్లు తలంచిన నట్లగును. కావున దురాచరణవికారహేతువుల దృఢముగ నణచవలెను. జితేంద్రియుఁడును నాత్మయందుస్వరాజ్యానుభవహీనుఁడును, యేమేలును పొందనేరఁడు.

తన మనమును నిర్మాలిన్యముగను, పవిత్రముగను, నుంచికొననేర్చినవాఁడు తన జీవితాదర్శమును గూర్చిన విస్పష్టముగు యోచననుగూడ గలిగియుండవలెను. తన జీవితాదర్శము ను పురుషార్థమునుగూర్చి వ్యవసాయాత్మికబుద్ధిలేని మనుజుని జీవయాత్రశక్తి చుక్కానిలేని పడవ సముద్రమధ్యమున కల్లోలాఘాతమున తుదకు నాశనమొందినట్లు బహుశాఖాన్వితమయి తుదకు నశించును. దైవారాధనమె సర్వోత్కృష్టకర్మము. నైతికధర్మనిష్ఠాగరిష్టతవలనను నిష్కామ్యపరోపకారపారీణత వలనను నగు భగవత్కార్మాచరణమె సర్వోత్కృష్టారాధనవిధానముగ నున్నది.

పతితులును దుష్టులును వేనవేలు వ్యర్థముగ భగవన్నామోచ్చారణము గావించుచుందురు. చిలుకను భగవన్నామోచ్చారణము గావించునట్లు చేయగలము. కాని యది దైవభక్తి కలదనియు, పవిత్రమయినదనియు, జెప్పగలమా? సర్వజనుల సర్వకాలావస్థలయందును, పరోపకారము జేయువీలుండును. మానుషసేవయే తన జీవితమున కత్యున్నతాదర్శకమని భావిం ... కుంగజాలఁడు. ఏలనన వ్రిపంచ

క్షేమము నీతిధర్మాచరణమున కత్యంతసన్నిహితసంబంధము
కలిగియున్నది.

మనుష్యుల కర్మల విమర్శనములలో ప్రాపంచిక క్షేమ
మున కాకర్మసహకారియగునా లేదా యనువిషయము శోధనీ
యవిషయము. వర్తకుడు తన ఖాతాదారుల నష్టపరచి తాను
లాభముజెంద యత్నించరాదు. న్యాయవాదులు వైద్యులును
తమ యార్జనయే ప్రధానముగ నెంచుకొనక ప్రజలక్షేమము నే
యెక్కుడుగ చూడవలెను. తల్లి పుత్రమోహముచేగాని యితర
కారణములచేగాని తన బిడ్డల పాడుచేయకుండ ననిశము జాగ
రూకతకలిగి యుండవలెను. నిర్దాక్షిణ్యులచే విశేషద్రవ్యసంపాద
నగావించిన వర్తకుడు, న్యాయవాది, వైద్యుడు యీముగ్వు
రెంత తెలివితేటలు కలిగియుండినను వీరికంటె విద్యాగంధశూ
న్యుడగు కూలివాడె విశేషఘనుడు. పయిన్యాయపద్ధతి ననుస
రించి యెంత యధమాధముడయినను, తన జీవయాత్రగడుపు
కొనగలడని మన మెన్నడును మఱవరాదు. ధనలేమివలనగాని,
తక్కువస్థితియం దునికివలనగాని యెంతస్వల్పునికయినను, నీతి
మార్గానుసరణమునకు భంగము కలుగనేరదు. ఏలనన మను
ష్యుని ఘనత జాతినిగాని ధనమునుగాని యాధారముచేసికొని
యుండలేదు. కాని యది కేవలము వారి ప్రవర్తనయందును జీవ
యాత్రనడపువిధమునందును నాధారమైయుండును. ఏమనుజుని
యోగ్యతనుగాని విమర్శించునపుడు వాని హృదయాంతర్గత
భావములనె మనము తెలిసికొనవలెను. ఒకమనుష్యుడొక
యాచకునకు వానిని తన యెదుటినుండి తొలగించుటకుగానొక

రూప్యమొసఁగవచ్చును. మఱియొకఁడా యాచకుని దుస్థితికి వ
గచి కనికరించి ప్రేమచే నొక పావలామాత్ర మిచ్చియుండును.
ఈ యిరువురిలో ద్వితీయుఁడు, ప్రథమునికంటె కొంచె
మిచ్చియున్నను, మిగుల ఘనతరుఁడు స్పష్టముగ నగుచున్నాడు.

ఇందు నిష్కర్షగ నసూయాస్వార్థపరతలచే కళంకిత
దూరమయిన హృదయముకలవాఁడును, కేవలపవిత్రజీవితుఁ
డును, నిష్కామ్యకర్మాచరణచణుండును, నిజమగు దైవ
భక్తుఁడును నీతికోవిదుఁడునని చెప్పనొప్పును. మఱియు నతఁడు
ధనికుఁడును సుఖియు ననిగూడఁ జెప్పనగును. అట్టివారలె
లోకసంగ్రహమును గావింప సమర్థులు. ఏలనన సకలవిధము
లగు యోగ్యతలకును ఘనతకును సత్యమె యాధారముగ
నున్నది. నిజమగు మానవసేవాపరాయణున కాసేవ యే
రూపమున నుండవలెనో యనుప్రశ్నయే పుట్టనేరదు. నీతిధర్మ
ముయొక్క మహాత్మ్యమును మనము గ్రహించినపుడు మన
యారోగ్యము, జయము, కీర్తి మొదలగువానిపయిని మన
సుఖదుఃఖము లాధారపడియుండలేదని గ్రహింతుము. ఎమ
ర్సను మహాశయుఁ డందముగ దెలిపియున్నటుల సత్పురుషుల
దుఃఖములును బాధలును వారికి సుఖదాయకములె యగు
చున్నవి. దురాత్ముల కీర్తివైభవములు వారికిగాక ప్రపంచక మున
కును దుఃఖహేతువు లగుచున్నవి. మొదట దైవసామ్రాజ్య
మును తన్నీతిమార్గమును కనుగొనుము. పిమ్మట సమస్తమును
నీవే పొందగలవు.